

Nemunas

Nr. 40
(889)

2013 m.
lapkričio 21–27 d.

Kaina 3,00 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Virginija LAUŽADIENĖ. „Nepasirašytas“.

Redukcija 5 p.

91770134314014

Laiko baladė

Švino ir alavo šunys
ten ant laiptų terasų
gulinėja kolonų pavėsy

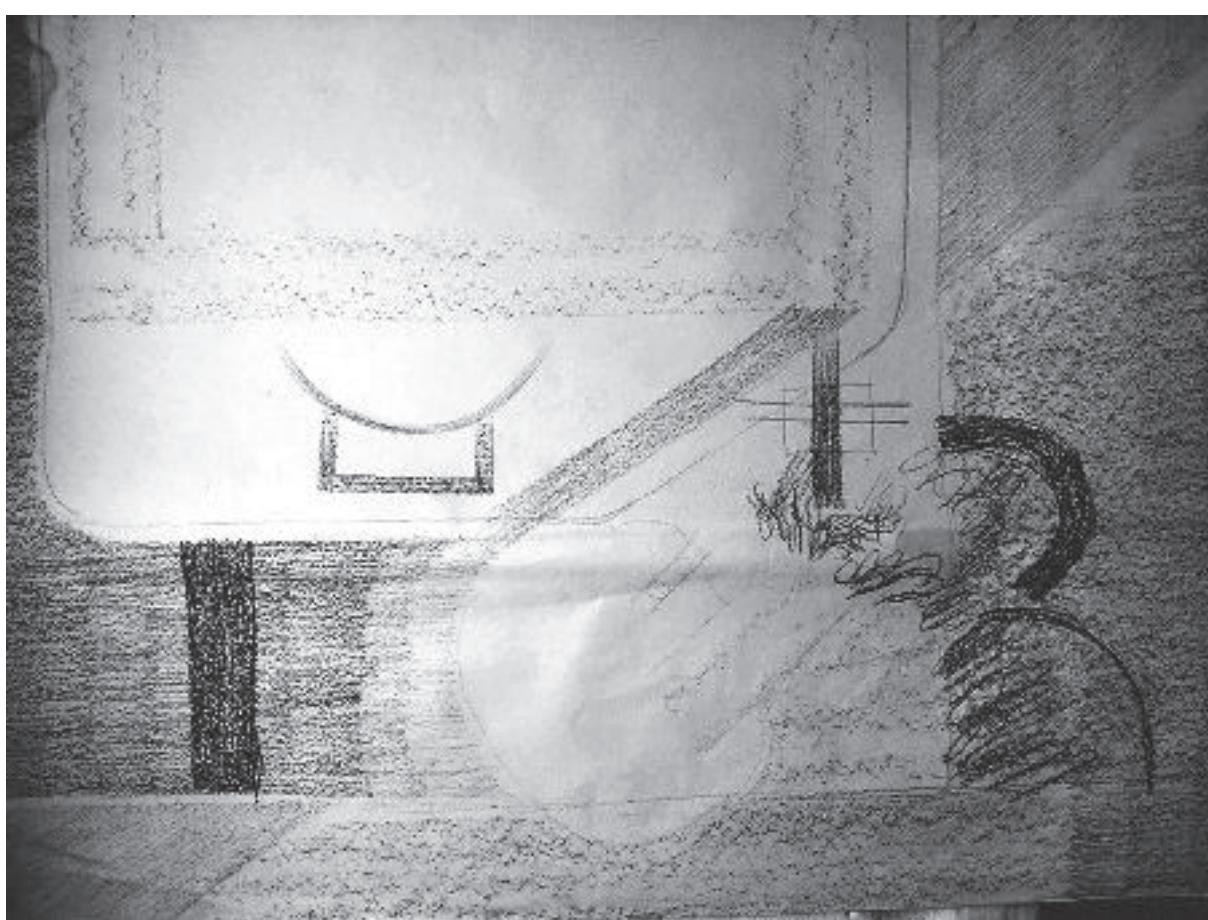
ledų ir dešrelių prekiautojai
ten nepasirodo

o laiko skriestuvas apie mane
dar mažesnį apibrėžia ratą

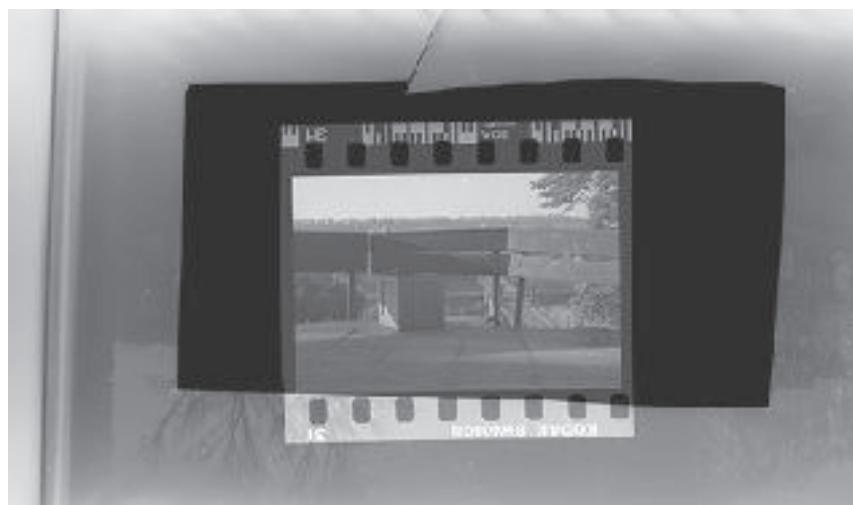
dulkėtoj saulės šviesoj
žolės sidabras ten mėlynas

noris kaukti
lyg būtum išduotas
bet švino ir alavo šunys
ten tyli

Antanas A. JONYNAS

Gintauto VELYKIO iliustracija

Fotografija medijų apsuptyje

Lapkričio 14-osios vakarą Kauno fotografijos galerijoje vyko menotyrininko Tomo Pabedinsko ir VDU Menų fakulteto Šiuolaikinių menų katedros vedėjo doc. dr. Rimanto Plungės pokalbis apie fotografijos santykį su kitomis meno sritimis. Vėliau įstraukė ir klausytojai, žinoma, beveik visi besidomintys arba praktikuojantys fotografiją. Tačiau iki toliau nuo jos esantiesiems mintys apie šiuolaikinę fotografiją bei naujas jos formas gali provokuoti labai rimtų klausimų, todėl šiek tiek R. Plungės minčių apie tai.

„Fotografijos santykis su kitomis meno sritis buvo karštų diskusijų objektas, o fotografų ir teoretikų nuomonės šiuo klausimu laikui bégant kardinaliai keitėsi. Tuo galima lengvai įsitikinti prisi minus, pavyzdžiu, XIX a. fotografus, kurie, norėdami būti „menininkais“, savo darbus stengėsi padaryti panašius į tapytus paveikslus ir tokią fotografijos kryptį kritikavusius modernistus, XX a. pirmoje pusėje užsimojujus atrasti fotografijos medijos esmę, skiriančią ją nuo kitų menų“, – tokią įžanginę istoriją pasakojo vakaro dalyviai, kad galėtume naujai kalbėti žadėta praktikos ir teorijos susikirtimo tema. Ar bent jau pateikti vieną galimą jos interpretavimo variantą. R. Plungė šiuo atžvilgiu yra idealus pašnekovas, nes aktyviai dirba pedagoginių darbų ir kuria meną. Kaip prisipazino, nevienodai intensyviai, nes tam tikru metu yra aktyvesnė viena sritis, o vėliau jégos skiriamos kitai. Žodžiu, jis gali ne tik iš ševelgti į kitų kūrėjų darbus, tačiau iš vidaus pažiusta ir kūrybinį procesą – nuo idėjos iki įgyvendinimo. Idomu ir tai, kad R. Plungė anksčiau buvo tapytojas, kol migravo į visiškai kitais principais grindžiamą medijų sritį. Ir čia mėgino aprėpti kiek galima platesnį lauką. Na, kai esi socialinių mokslų specialistas, veikiausiai visai natūraliai temos kyla iš artimiausios aplinkos. Taip moksliiniai tyrinėjimai, darbas su studentais, kūrybinės inspiracijos susilieja į vieną visumą, kurią geriausiai pajęgia atspindėti medijų menas – pasak R. Plungės, labiausiai improvizuota kūrybos sritis. Toks vientisas žvilgsnis skatina kalbėti apie mediakologiją. Tai mokslas apie sistemas, aprépiantis ne tik moksliinius, bet ir meninius aspektus. Jei dar tiksliau – tai aplinkos tyrimai, kuriais R. Plungė dažniausiai ir užsiima: „Skirtingoje aplinkoje išryškėja ir mane labiausiai domina erdvė, laikas ir asmens tapatumas. Iprastai būtent jų transformacijos ir įkvepia menininkus kurti, aktualizuoti savo idėjas.“

R. Plungė mano, jog egzistuoja du skirtinių pozūriai į medijų meną. Instrumentinis aprépias tik medijų įrankius, juos perdém absolutina. Tačiau tai būdinga ir tradicinei fotografijai, kuriai reikalinga technika. Tiesa, dabar ji vis mažiau reikšminga, nes svarbesnis tampa sisteminis požiūris. Juk galima fo-

tografioti, filmuoti telefonu arba šiuolaikiškiausia, tobuliausia īranga ir lygiai taip pat sėkmingai pasiekti savo tikslus, išreikšti idėjas.

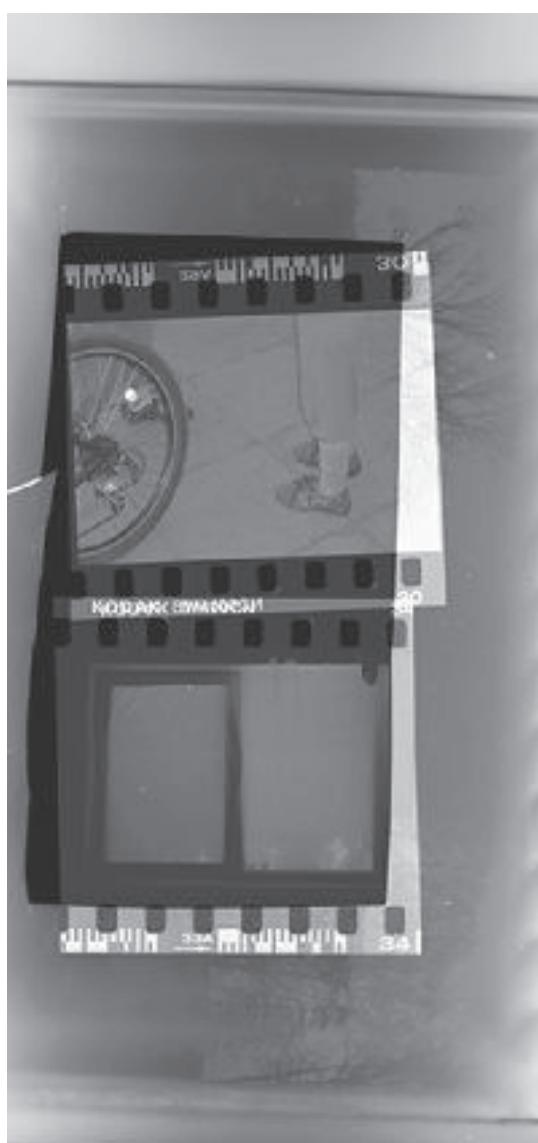
„Minėta, kad kūrybinę veiklą pradėjau kaip tapytojas, tačiau studijuodamas dar labai domėjausi grafika. Tik vėliau perėjau prie tapybos, o tada atradau koliažus, kurie labai susisiejo su fotografija. Imdavau nuotraukas, jas pjaustydavau ir komponuodavau, klijuodavau į paveikslus. Jie labai įdomiai pulsuodavo, nes, be pertiekų mano emocijų, spalvų ir faktūrų, čia tapdavo svarbūs daug platesni konstekstai, kuriuos sukurdavo įsiterpusi fotografija“, –

pasakojo R. Plungė, kuris šia meno sritimi susidomėjo prieš dešimtmetį ir tam tikrais periodais tiesiog intensyviai fotografuodavo aplinką. Savo darbų publikai nerodė, kol nebuvó iki galio perprasta šios technikos specifika. Taip ieškant atsirado fotokoliažai, tapę pagrindiniu R. Plungė kūrybiui keliu. Analogine juosta fotografioti darbai yra grubiai pjaustyti, vėliau gana agresyviai derinti su kitu kadru, kad sukurtų santykį, primenantį asmenybės virsmus.

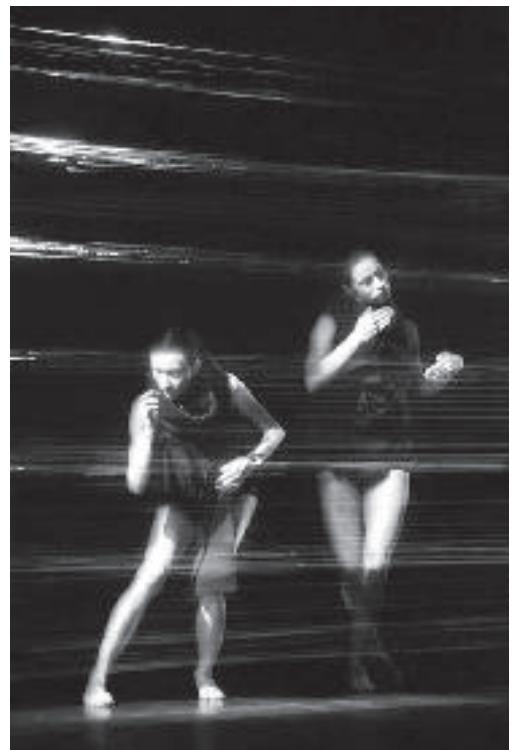
Šiuolaikinėje fotografijoje dažnai svorio centras perkeliamas nuo estetinių kategorijų prie minties, idėjos, koncepcijos formulavimo. „Lietuvoje labai paveiki senoji tradicija, fotografijai suteikusi meno statusą. Joje tikrai galima įžvelgti ryškias estetines ir idėjinės ašis, kurias sukūrė žymūs Lietuvos fotografijos mokyklos menininkai. O dabar laikas formuoti kitą, konceptualiosios fotografijos sluoksnį. Joje taip išgryninama forma, kad kontekstai tampa ne tokie svarbūs, kuriama asmeninė mitologija. Dažnai girdžiu autorius teigiant, jog koks nors mažas jų atrastas daiktelis reprezentuoja, kalba apie visą kosmosą. Tokie autoriai, manau, yra įdomūs Lietuvoje, tačiau norintiems etiti į platesnį tarptautinį kontekstą pritrūksta savitumo. Gal čia padėtų ankstesnių mūsų fotografijos pasiekimų įsiurbimas į naują fotografiją ir jos formas. Todėl konceptualumas ir vizualumas turi žengti greta. Visai neįdomu fotografijoje matyti tai, kas neskatinas diskusijų, nekelia klausimų“, – savo požiūrį dėstė fotografas.

Tačiau jei jau reikėtų supriehinti vaizdą ir idėją, suprastume, kad vaizdas yra pirminis. Jis papraščiausiai atsirado anksčiau nei tekstas. Jis lengvai perprantamas, visiems perskaitomas, o tekstas – konstekstualus. Akmens amžiuje žmonės informaciją perduodavo piešiniais ant uolų. Tiesa, tam tikrais periodais svarbiausia religinių tekstų buvo užrašomi, tačiau dabar vėl atėjo laikas, kai fotografija, kinas, videomedžiaga šluoja juos kaip nereikalingus, nebūtinus. Jauni žmonės vengia skaityti knygas. Nepaisant to, menas turi sujungti šias skirbybes į vieną visumą.

Štai čia priartėjama prie meno kūrinio ir žiūrovo santykio. Kaip jų pasiekti tai, kas kūriniu transliuoja? „Žiūrovas yra be galio svarbus. Kartais net lygavertis paciam autorui. Kai kurios teorijos teigia, kad kūrinys tikrą vertę įgyja tik tada, kai autorius miršta. Pavyzdžiu, rezisierius vertingą filmą pagal knygą gali pastatyti tik tada, kai pati knyga tarsi miršta jaime, persismelkia į jo asmenybę.

4 Vyksmas

Kaune iškilo „Melancholijos bokštai“

Nacionalinio Kauno dramos teatro Didžiojoje scenoje lapkričio 14 d. pirmą ir gal paskutinį kartą buvo parodytas šokio spektaklis „Melancholijos bokštai“.

„Melancholijos bokštai“ – Kauno menininkų namų, šokio teatro AIROS ir audiovizualinės poezijos grupės „Avasper“ bendras projektas. „Aukšinio scenos kryžiaus“ laureatė choreografė ir režisierė Aira Naginevičiūtė jau ne kartą bendradarbiavo su poete ir dramaturge Gabriele Labanauskaitė, kompozitoriumi Vladu Dieniniu ir scenografu Arūnu Adomaičiu. Šį kartą į kūrybinės komandos branduolių išliejo brandūs, talentingi šokio kūrėjai, audiovizualinės poezijos grupė „Avasper“, sa-

vo pasirodymuose susiejanti poeziją, vizualiką, įvairiausių stilių muziką, performatyvumą.

„Melancholijos bokštus“ stato ir griauna šokio, poezijos bei muzikos junginys. Šis novatoriškas projektas tyrinėja būsenas, kuriose kiekvienas išgyvena savo paribius – vienatvės ir naujų erdvėlaikių suvokimo. Spektaklyje svarbiausia yra šokio, muzikos, balso, scenografijos, garso, teksto pavertimas vienalyte būsena, kurioje visi komponentai yra nesiejami vienas nuo kito.

Melancholija tyrinėjama kaip pasąmoninė būsena, apninkanti netikėčiausiuose gyvenimo momentuose, kaip pasikartoantis rūkas, kuris užkloja mintis,

kaip galimybė išsilaisvinti iš kevalo, kuriame sau-gu gyventi monotoniškai ir likti nepastebētiems, kaip laukas, kuriame mes cikliškai kartojame savo patirtis, kaip neįprasta oazė, kurioje galime susitikti su pačiais savimi. Ir tai – neišvengiama.

Choreografė – Aira Naginevičiūtė, dramaturgė – Gabrielė Labanauskaitė, kompozitorius – Vladas Die-ninis, scenografas – Arūnas Adomaitis, šviesų dailininkas – Vladimiras Šerstabojevas. Kostiumų dailininkas – Benas Bogušas. Atlikėjos: Goda Laurinavičiūtė, Greta Grinevičiūtė, Gabrielė Labanauskaitė.

*„Nemuno“ informacijos
Kristinos ČYŽIŪTĖS nuotraukos*

Su „Nemunu“ prie Nemuno

Mieli mūsų skaitytojai ir talkininkai,

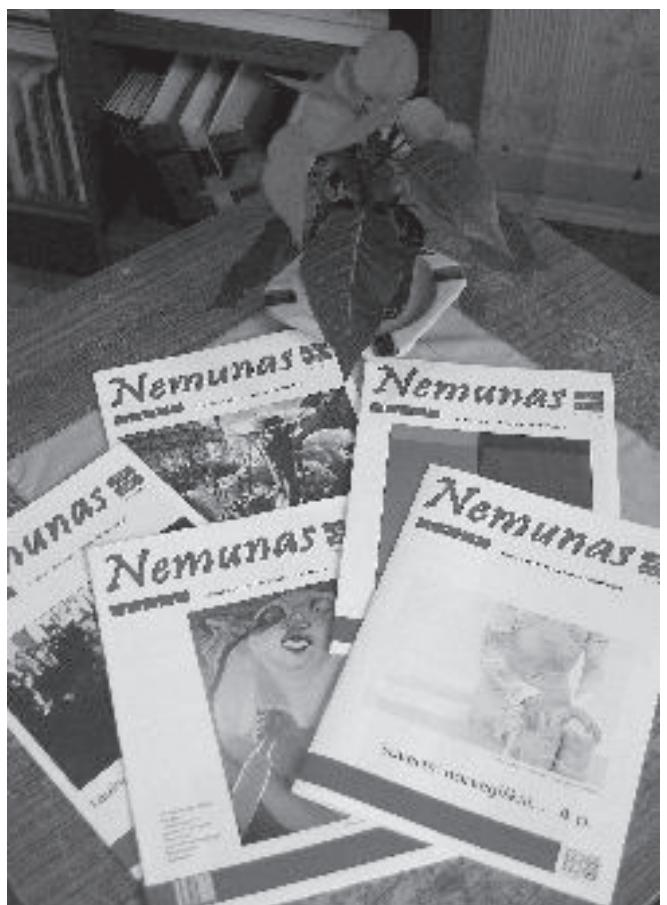
pavasarį jau bus dešimt metų, kai „Nemunas“ virtęs savaitraščiu! Bet nepriklausomybės metais plūstelėjusioje spaudos jüroje vis dar esame atrandami iš naujo. Dėkodami visiems ištikimiems skaitytojams, bibliotekininkams, mokytojams, autoriams ir visiems talkininkams, primename, kad ir 2014-aisiais viliamės būti kartu ir sutikti šią sukaktį pagausėjusiame bičiulių būryje. Todėl prašome nepamiršti užsiprenumeruoti, paraginti draugus ir bičiulius, o gal ir padovanoti kam nors iš jų savaitraščio prenumeratą.

Labai kviečiame ir kauniečius menininkus – kas, jei ne jūs, mielieji, labiausiai galite suprasti ir palaikyti savo miesto kultūrinę spaudą? Vi-suomet laukiame ir jūsų kritiško žvilgsnio, draugiškų pastabų, patarimų, bendradarbiavimo.

Dėkojame partneriams – Kauno menininkų namams, internetiniams portalams „Kamanė“, „Bernardinai.lt“, skleidžiantiems mūsų informaciją, bei meno kolektyvams, įstaigoms, ne tik prenumeruojantiems „Nemuną“, bet ir nepamiršantiems reklamuoti mūsų kaip informacinių rėmėjų.

Visuomet esate laukiami redakcijoje – čia prie puodelio kavos pasikalbėsite mūsų svetainėje, galėsite vietoje užsiprenumeruoti savaitraštį, pavartyti naujausias mūsų išeistas knygas, panarsyti po „retro“ knygų lentyną.

„Nemunas“

Fotografija medijų apsuptyje

Atkelta iš 3 p.

Tuomet vaizdu įmanoma perteikti tai, ko knygos autorius net neįsivaizdavo, apie ką nekalbėjo. Taip ir žiūrovas gali suvokti kūrinio gelmę, kai autorius „miršta“, arba jis perpranta menininko asmenybę, kuri atskleidžia svarbią meno kūrinyje užkoduotą informaciją. Kiekvienas šių kodų siifruoti ateina su savais įrankiais – skirtingu kultūrių žinių bagažu. Čia susiduriama su problema, kai žiūrovas nesupranta, neišsiifruoja kodą. Yra menininkų, kurų veikla gal ir įdomi, tačiau suprantama kokiems penkiems žmonėms pasaulyje. Manau, reikia ieškoti tokios kalbos, kad žiūrovas įstengtų suvokti socialines, estetines ir kitas autorius nuostatas“, – taip menininko sąsajos su aplinkiniu pasauliu įsivaizduoja R. Plungė.

Fotografas itin vertina kūrybinius eksperimentus, kurių skatina judėti į priekį. Jie gal ir ne visada pasiteisina, tačiau bent jau nekartoja to, kas daugybę kartų eksplloatuota. Galų gale mūsų paveldėtas kultūrinis pagrindas yra mumyse įsitvirtintęs, virtęs tam tikromis klišėmis, kurias tenka išjudinti. Menininkui neužtenka sukurti paviršutinišką paveikslėlį. O jei jis dar ir nepriekaištingai gražus, iš karto, pasak R. Plungės, kyla abejonių dėl autorius nuoširdumo. „Siekiu, kad kūriniai net man pačiam kelty klausimų, kad galėčiau juos atrasti vis naujai. Todėl visiškai suprantama, jog menotyrininkai kai kuriuos darbus interpretuoja visiškai skirtingai“, – teigė jis.

Fotografijų serijoje „Išeinamasis“ autorius įamžino jam svarbius artimus žmones, atsiradusius ties sudėtinga gyvenimo riba, patyrusius sukrėtimus. Šiuos darbus kritikai labai skirtinagai interpretuoja, bet fotografas taip susikūrė asmeniškai, jam pačiam reikšmingą pasakojimą, kurį žiūrovas neabejotinai pamatys ir supovoks kitaip. „Koliažuose aš jungiu analoginės ir skaitmeninės fotografijos sritis. Taip mano kūriniuose susi- kerta dvi kardinaliniai skirtinės nuomonės ir jas ginančios nutolusios menininkų kartos. Darbai fotografuoti įvairiausiais fotoaparatais, vėliau skaitmenizuoti ir spausdinti. Be to, fotografijų koliažuose veriasi laiko ir erdvės suvokimo interpretacijos. Fotografiuodamas ir jungdamas skirtinę vietą atspaudus aš kuriu naujas jų versijas. Dažnai sakoma, kad fotografija yra langas į pasaulį, o mano darbuose veriasi dar vienas langas į kitą erdvę. Cikle su Kryžių kalnu ieškau savo identitetą, nes tai man artima vieta, kurią derinu su kitais asmeniškai svarbiais vaizdais ir formuoju naujas sąveikas. Tai atidesnis įsiklausymas į save“, – eksperimentininkas koliažus pristatė R. Plungė.

Šiek tiek kitokiai erdvė tampa ir neryškiai nuotrafuotas Kaunas cikle „Kauno atvirukai“. Jame tarsi nutrinami laiko palikti pėdsakai, jis transformuojasi – tampa amžinuoju miestu.

„Mano darbai remiasi vizualinėmis paieškomis. Ateinu į tam tikrą vietą ir tyrinėju ją visiškai nesirinkdamas pobūdžio. Visi kiti būdai yra paprasčiausiai sudėtingesni. Fotogenišumas perimamas iš dailės, todėl turi gilias, mums visiems gerai suprantamas formas. Kiekvieno tikro menininko svarbiausia užduotis yra sažiningai atliki meninį tyrimą“, – savo ieškojimų sritis apibūdino menininkas.

Dirbant su studentais, pasakojo R. Plungė, suniausia pakeisti įsivyravusią nuostatą, kad medijų menas prasideda nuo technologijų. Taip nėra, nes pradžia yra pačioje fotografijoje. Studentai tai turi įsisamoninti, o pedagogai privalo suteikti jems kuo daugiau laisvės eksperimentuoti ir pamažu atrasti save.

Parengė Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Kristina PAULAUSKAITĖ. „Sapno pasaka 2“.

Edita JAKUBONYTĖ. „Neitikėtinas ryšys“.

Redukcija

Baltijos šalių simpoziumo „Mes – Redukcija 2013“ paroda Kauno keramikos muziejuje veikia jau du mėnesius – beveik rekordinis terminas. Ir dar vis įmanoma į ją suspėti.

Kasmet vykstančioje parodoje galima pamatyti, ką vasaros simpoziumo metu sukuria keramikai. Siemet joje dalyvauja beveik penkiasdešimt lietuvių ir latvių kūrėjų, kuriuos vėl subūrė iniciatyvioji menininkų pora Juris Berginas ir Živilė Barzdilauskaitė-Bergins.

Pagrindinis parodos bruožas – itin archajiškų baltiškių tradicijų jungtis su pačiais naujausiais ir pažangiausiais keramikos atradimais. Senais laikais „metalizuoti“ keramikos industriaus iniciatyvoje buvo atsiskirtinai, nieko tokio nesitikint, o dabar menininkai redukciniu degimo paslaptis aiški-

nasi eksperimentuodami ir bandydami vis naujus įjimus, tačiau jau sąmoningai siekdami rezultato. Technika galbūt išliko nuo tų senų laikų, bet požiūris į save, saviironija, nuolatinė savistaba tikriausiai būdingi šiandienos žmogui. Parodoje – gausi kūrinių ekspozicija, kurioje atrasti bendrumą be galio sunku. Asmeniškas detales keičia abstrahuotas ir tolimas žvilgsnis į žmogų, santūrūmą bei nuosaikumą – drastiškumas ir sarkazmas. Gali būti, kad tokias įvairiapusės paieškas skatina vienodos technikos diktatas. Redukcija privalo būti nustumta į antrą planą, kad išryškėtų kiekvieno autorius savitumas. Kita vertus, tai rėmai, kurie nevaržo. Taip, lyg kas nors parodytų, kuriuo keliu eiti, tačiau nestabdytų, kad ir į kokią gilumą žengtum.

Ivo FOLKMANIS. „Prvrtbas“ – „Transformations“.

Žilvinas LABANAUSKAS. „Selinantis Kūlversukas, tūnantis Mikė Pūkuotukas“.

Agnė ŠEMBERAITĖ. „Noktiurnas“.

Neringa ARULIENĖ. „Sanotechnikų bliuzas“.

6 Kūryba

Tomas TRANSTRÖMER (g. 1931 m.) – Nobelio premijos laureatas (2011 m.), vienas žymiausių šiandieninių Švedijos poetų, vadintamas metaforos meistru. Išleidęs per dešimtį plonų eileraščių rinkinių, jo poezija išversta į daugelį pasaulio kalbų. Kūryboje juntamas būties mistišumas, poetas tarsi atveria kitą būties erdvę, kurią švedų kritikai linkę vadinti religine didybe. Gilus, beveik mistinis gamtos pajautimas jam padėjo išprasminti egzistencinius dalykus.

Eileraščiai versti iš knygos „Gedulo gondola“ (1996).

Vertėja

Tomas TRANSTRÖMER

Tyla

*Eik pro šalį, jie jau palaidoti...
Debesys slenka pro saulės diską.*

*Badas kaip aukštasis pastatas
slankioja naktį*

*miegamajame juodas lifto šachtos lėšis
veriasi į gelmę.*

*Gėlės griovye. Fanfaros ir tyla.
Eik pro šalį, jie jau palaidoti...*

*Stalo sidabras liks dideliams tunte
didelėj gelmėj, kur tamsus Atlantas.*

Sala, 1860

I

*Kartą ant liepto skalaujant žlugtą
ilankos šaltis émė kilti jos rankom
išsimelké į kūną.*

*Ašaros sušalo ir virto akiniais.
Sala pakilo iš žolės
ir strimelių vėliava suplevėsavo gelmėj.*

II

*O raupų spiečius užpuolė ji
nusileido ant veido.
Jis dabar guli ir žiūri į lubas.*

*Tarsi irkluočių į tylą.
Būties nepaliaujamai tekanti démė
būties nepaliaujamai kraujuojantis taškas.*

Plūstanti šviesa

*Už lango – ilgas pavasario žvérinis
saulėj permatomas drakonas
leikia pro šalį lyg priemiestinis traukinys –
mums dar neteko jo galvos pamatyti.*

*Vilos pakrantėj slenka vorele
išdidžios kaip krabai.*

Nuo saulės markstosi statulos.

*Visatoj šeštanti ugnies jūra
leidžiasi žemės glamonei.
Atbulinis skaičiavimas jau prasidėjo.*

Tarsi būtum vaikas

*Tarsi būtum vaikas ir tau ant galvos
uždrėbtų ižeidimą lyg kokį maišą
pro maišo akis skverbiasi saulė
girdi kaip dūzgia vyšnia.*

*Tačiau ir tai nepadeda. Slegiantis ižeidimas
užmaukšlinęs galvą krūtinę kelius
judesiai konvulsyvūs
pavasaris jau nebedžiugina.*

*Megzta kepurė žvilga užtraukta ant galvos
spoksai pro jos akis.
Ilankoj raibiliuoja vandens ratilai.
Žali lapai tamsina žemę.*

Trys strofos

I
*Riteris ir jo žmona
suakmenėjė bet laimingi
ant karsto antvožo
skrendančio anapus laiko.*

II
*Jėzus rodo monetą
su Tiberijaus profiliu
tas atvaizdas be meilės
apyvartojo valdžia.*

III

*Skriejantis kardas
ištrina atmintį.
Žemėj rūdija
trimitai ir perpetės.*

Lapkritis buvusioj VDR

*Visaregė ciklopo akis paniro į debesį
žolė nusipurtė anglies dulkes.*

*Nakties sapnų iškamuoti
lipam į traukinį
kuris sustoja kiekvienoj stoty
ir deda kiaušinius.*

*Visiška tyla.
Tik skamba bažnyčios varpai
kibiraus semdami vandenį.
Nesiliaujantis kažkienu kosulys
loja ant visų ir ant visko.*

*Akmeninis stabas krutina lūpas:tai miestas.
Čia tvyro kieti kaip plienas kivirčai
tarp kioskininkų skerdikų
skardininkų jūrų karininkų
kieti kaip plienas kivirčai, akademikai.
Kaip man skauda akis!
Jos skaitė blausioj Jonavabalių lempelių šviesoj.*

*Lapkritis siūlo granito karamelių.
Nenuspėjamasis!
Kaip pasaulio istorija
kuri juokias netinkamoj vietoj.*

*Mes girdim skambėjimą
kai bažnyčios varpai kibiraus semia vandenį
kiekvieną trečiadienį
– ar šiandien trečiadienis? –
kad turėtume iki sekmadienio!*

Iš švedų kalbos vertė Zita MAŽEIKAITĖ

Jolanta SEREIKAITĖ

Vasaros vandenys

Liūties akivarais keliaujanti kėdė
Gatve žemyn, lyg laikytusi už srovės
Nematomos rankos,
Netvarios, sidabrinės ir garmėtų
Su šiukslėmis į sūkurius,
Kol gatvės gale iplauktų į katedrą
Ir sustotų priešais altorių.

Keisti sapnai
Manyje kalbasi,
Daugialapis knygos pavidales
Laiptais žemyn ir aukštyn
Vilnijantis, tarp požemiu,

Pačiame dienos pakrašty
Nušvitęs žolės stiebas.

Šviesus vakaras
Lyja lietus
Tarp šaknų tyli šešeliai

Liūties apsupty
Užmigę piliakalniai –
Šalta vasara

Ieškome savęs
Akmenų šventyklose
Ir nerandame

Liūtis nuprausia
Piliakalnių veidus
Skandina tyloje.

Keičiuosi kas akimirką
Tarsi tirpčiau tuose rūkų toliuose
Tarp piliakalnių išnykusiu veidų pėdsakai
Žalia malachito gelmė
Pievos su žemuogių inkrustacijom,
Rausvi turmalinai* nokina tikėjimą
Gamtos amžinumu,
Proto prie blandą nusibraukus
Kaip akmenį nuo savęs.

*brangakmenio pavadinimas

Tuščios dao dykumos
Pilnaties apskritime
Lyja – liūdesys
Apsvilęs šuo
Snaudžiantis ant cemento.

Samanų rūkas
Nusileidęs ant akmens –
Mes čia sugrižime.

Švytėjimo pėdsakai

Bizantija išikūnija šiame slėnyje
Aukso spindintys klevų nimbai
Plaikstosi iš anos erdvės
Atvirkštinės perspektivos
Kalvų klostėse žalvaris ir ochra
Šventųjų eisenos lyg ikonostase
Kraujo lašų uogų kančia laukianti
Prisikėlimo.
Gal tik apačioje gurgiantis vanduo
Stichiškas ir nenusakomas kaip pragaro
Gelmės.

Autorės asmeninio archyvo nuotrauka

Ryškus ir spindintis angelo apsiaustas
Dekadentiškos prabangos grožis
Virstantis garais.

Šešeliai nebeskandina manęs
Šiuose kambariuose.
Ten buvo Dievo veidas iškūnijęs gamtoje.
Visas švytintis, begalinis.
Iš žemės išplėsta ir pakylėta šviesa,
Priešybė šioms sienoms, durims...

Išblukusi Oranta*

Aš kontempliuoju tavo
Rūstų veidą,
Molžemio spalvos nimbas –
Lyg būtumei iš žemės.
Netekusi viso aukso spindesio,
Sprunkanti iš šios tylios ekstazės.

Malda nepažini,
I ją neįmanoma ižengti,
Tik pamilti, lyg eitumei į ugnį

Plačiuose tavo rankų tyruose
Medalionas su kūdikiu
Žvilgsnis, raibuliuojantis kaip vanduo
Begaliniš.

* Oranta – ikonografijoje vaizduojamas Švč. Mergelės Marijos tipas, iškeltomis maldai rankomis.

Šviesa, krintanti į mane,
Tarp šakų siūbuoja aukso folijos sruogos,
Ilgas ir nenumaldomas jų švytėjimas.
Aname krante vaikščioja žmogus.
O čia lapai jau džiusta ir tarsi drugiai
Ruošias išskristi į niekur.

8 Kūryba

Aldona RUSECKAITĖ

Kaip žaibas

Ištrauka iš spaudai ruošiamuo romano

Algimanto ALEKSANDRAVIČIAUS nuotrauka

Į pirmajį pasimatymą jie išvažiuoja labai anksti – pušę devintos jau turi būti kalėjime, o jeigu nuleistų padangą, jeigu Vilniuje būtų rytimiai kamščiai, jeigu kur avarija, atsargai uždeda mažiausiai valandą. Matas tyli. Jis atvažiavo iš vakaro, pernakvojo tėvų namuose, jau ir taip visi persitempe, tad geriau sutarti tylomis. Naktį ima lyti, Juozas vaikšto nuo lango prie lango, jaučia, jog Marija irgi nemiega.

– Gal reikia dar anksčiau išvažiuoti, lyja, kelias slidus, – sako Juozas, atsisukęs tamsoje į žmoną, bet ši neatsiliepia, gal snaudžia.

Tačiau paryčiais lietus nurimsta, jie sukyla, ruošiasi. Juozas atrodo labai pavargęs, jis beveik nebuvo užmigęs. Marijai prasitaria, jog skauda galvą. Moteris atneša tabletę, tačiau vyras atidaro indaujos dureles, ištraukia pilną butelį rusvo gérimo, turbūt bendžio ar viskio, įsikliukina į stiklinaitę, kelia prie burnos... Marija iš pradžių stebi, bet staigiai prieina prie Juozo, ištraukia stiklinę iš rankų ir skysti kliūsteli į kriauklę.

– Nedaryk nesąmonių! Juk Matas supras, – tiek tepasako vyrui.

Susėda į sūnaus mašiną. Matas jau užveda variklį, tuomet Marija gana garsiai sušunka:

– O ar tos adatos nepamiršai? Lukas labai jos laukia.

– Ne, mama, viską turime, nurimk.

Adata buvo ruošiama gana ilgai. Lukas dar iš Airijos laiške papraše brolio Mato:

„Viską nufotografuok, viską, viską. Kiekvieną mūsų namų kampelį, visus kambarius, medžius, krūmus ir gėlyalus, būtinai Meški. Ir mūsų vaikystės vėjarodį, ir keliukus, ir pamiskę, ir miestelį, mozyklą, bažnyčią, kapines. Nufotografuok mamą, tėtį, močiutę, senelį, tetą Ramunę ir savo žmoną Aukšę, ir tame tegul kuo daugiau *prifotkina*. Prirašyk pilną flešą, kuo daugiau. Labai prašau, pasistenk – viską, viską. Tu net neįsivaizduoji, kaip visko ilgiuosi...“

Matas šį prašymą atliko kruopščiai, stengėsi, apvaikščiojo visus namų pakraštelius, patvorius ir palanges, pripazavo Meškis, į kadrą pateko du triūsiai ir kelios viestos, tvartelyje gyvenantį katę. Turbūt būtų nufotografavęs ir namų pelę, bet ši niekur neprabėgo. Miestelyje irgi viską iš eilės fiksavo, prie parduotuvės geriantys alų vyrai noriai pozavo, vaipėsi, klausinėjo, gal jau Kėkštauniukas įsardino policijoje.

– Ne, ne, rengiu parodą apie bendruomenės laisvalaiki! – šaipėsi Matas.

– Eik tu debesiu su tuo laisvalaiku, dar tikrai kur pakabinsi, boba mane lazdom užtvatys, – kaip ir pyko pozuotojai.

Daug sunkiau buvo fotograuoti artimuosius. Kai vieną pavakarę pas senelius Matas išsitraukė fotoparātą, močiutė Ona iš karto sužiuro:

– Kas čia dabar? Kodėl fotografuojai?

– Mokausi, močiute, naujas įrenginys.

– Tai mokykis lauke su vištom ar savo jauną žmoną paveiksluok, nelisk prie manęs!

– Mokausi daryti vyresnių žmonių portretus, tai kur man tokį rasti? – melavo vaikaitis.

– Tu sakai netiesą, kažką sugalvojai, ar ne?

– Taip, močiute, ne aš sugalvojau, Lukas...

Ir prasidėjo. Kelis kartus Matas prašė, kad močiutė papozotų, jau apsirengia, susišukoja, tik atsisuka – ir į ašaras. Verkė ir verkė. Ne šiandien, kitą kartą, Matuk, kitą kartą, negaliu... Sunkiaiavyko pagauti Onos ramybę. Tik nejdék manęs veriančios, nejdék...

Matas vairuoja susikaupęs, įjungia radiją. Jie važiuoja visai tylėdami, net ir labai stengdamiesi dabar nesugalvotų, apie ką kalbėti...

Kalėjimo pastatą pasiekia visa valanda anksčiau. Nežino, ką veikti, Juozas išlipa, išsitraukia cigaretę, užsirūko, išlipa ir Matas.

– Duok, tėti, ir man patraukti...

– Tu gi nerūkai!

– Paauglystėje pabégę iš pamokų oho kaip trauskavome, tu net nežinai.

– Matyt, aš apie jus daug ko nežinau.

Marija sėdi mašinoje, ji nelipa, dar yra truputėlis laiko, tos akimirkos, kuriuos dar gali priklausyti jai, tačiau ištis jau neprieklauso, jos pačios jau nebéra, ji kažkur ten, už tų sunkių sienų, už grotuotų langų. Marija atsimena, kad reikia persižegnoti. Ši veiksmą ji atlieka ryžtingai, paskubomis, tada lipa iš automobilio, mato, jog yra daugiau žmonių, jie su krepšiais lenda vidun, kažkur TEN. Matas nueina pasukui juos, greitai grįžta:

– Eime, tuož vyks registracija, priduosime daiktus.

Priimamasis žiauriai nejaukus, bet pakankamai erdvus, stovi keli stalai, kėdės, ant sienų prikabinta skelbimų ir tvarkos aprašymų. Kėkštauniai piramą kartą, jie sutrikę, nieko nesusigaudo, o mažyciai tarnautojų langeliai dar uždaryti, nėra ko paklausti. Tačiau kiekvienas čia jau esantis žmogus ar šiuo atveju lankytojas pasirengęs viską pasakyti, pasidalinti informacija, konsultuoti, parodyti pavyzdį ar paskolinti parkerį. Matas užpildo visų trijų lapelius, tévai tik pasirašo. Bet šalia sėdinti dar gana jauna moteris sako:

– Jūsų lapelių nepriims, neužrašėte pažado, kad laikysis taisyklių ir neinešite neleistinų daiktų, turbūt pirmą kartą?

– Dėkui, – atliepia Matas ir nieko daugiau neatsako.

– Taip, pirmą kartą, – taria moteriai

Marija. – O jūs jau seniai čia lankote?

– Aš jau antrą metą, kas mėnesį, vyra lankau...

Matas į blanką surašinėja atvežtus drabužius ir daiktus – adatą su nuotraukomis, ilgintuvą, ausines, knygas, drabužius, viską tvarkingai po vieną vienetą. Tačiau patarinėjanti moteris, matyt, sekāvaikino rašymą ir pasiryžusi išmokyti iki galo:

– Jūs blogai surašėte, viską į vieną lapą. Drabužius reikia išvardyti atskirai – į kitą blanką, nepriims, tvarka čia labai griežta, niekas žaidimų nežaidžia, atmės, ir tiek.

– Supratau, – teištaria Matas ir imasi perrašinėti.

Kai atsidaro darbuotojų langeliai, jie sustoja visi trys, padavinėja po vieną daiktą.

– Ilgintuvo nepriimame! Šitų marškinelių raštas netinkamas! Vai stai? Nieko nežinau, kompiuterje gydytojo neparašyta, kad Kėkštauniui jų reikia!

Kol priduoda daiktus, kuriuos galima, Marijai per nugarą ima žliaugti prakaitas, išmuša karštis, ji išikerta Juozui į parankę.

- Nurimk, kitą kartą žinosime...

- Taip, žinosime, viską sužinosime...

Kai jau su daiktais susitvarkyta, Matas atsisuka į tévą ir siek tiek pašaipiai, bet labai tyliai sako:

- Tai mat, téveli, angelai sargai ne visas tavo dovanas sūnui paklydėliui perduos, dar ne laikas puotą kelti...

Juozas suraukia kaktą, papurto galvą, nieko neatsako.

Žmonės išeina iš registracijos kambario, Kéks taunių tapatybės kortelles per langelį surenka kalėjimo apsaugininkas. Jie dairosi – juos globojusios moters jau nebéra, tuomet jauna mergina, beveik dar vaikas, klausia:

- Jūs turbūt pirmą kartą, eime su manimi, parodysiu, kur reikia laukti.

Ji susilygina su Marija.

- Aš čia ateinu kas savaitę, atnešu savo vyrui laikraščių, knygų, o kartą per mėnesį galiu dvi valandas pasikalbėti. Mes susituokę pusę metų, o jis čia keturi mėnesiai, dar iki teismo. Labai jį myliu, todėl baisiai ant jo pykstu! Tiesiog esu įsiutusi.

- Tai gal greitai paleis? – lyg guodžia Marija.

- Ne, ką jūs, prokuroras jam siūlo mažiausiai dešimt metų. Padarė nusikaltimą Londone, jį suėmė, o to kito dar ieško...

Prie laukujų kalėjimo durų, kur jau spiečiasi būrelis žmonių, pokalbis nutrūksta. Juozas vėl ruko, o prie Marijos prieina Matas:

- Žinai, mama, per daug nesileisk su visais į kalbas, kas iš to...

- Kad čia taip išeina...

I kalėjimo kiemą juos išleidžia po du, jeina kas su kuo, pažįstami ar ne, kaip pakliūva, kas šalia ko arčiau stovi. Visi labai tylūs. I saugojimo kameras

sudeda daiktus – lankytosas jeina visiškai tuščiomis, negalima išsinešti net buteliuko mineralinio vandens.

Iėjusieji dar laukia likusią, suleidžia apsaugos darbuotojai – aukšta jauna šviesiaplaukė moteris ir pagyvenęs vyras. Jie griežti, nesiypso, netaria ne vieno nereikalingo žodžio.

„Kaip čia ta moteris jaučiasi? – pagalvoja Marija. – Nenorėčiau, žmonės tiek skausmo atsineša. O gal prie visko priprantama, turbūt prie visko.“ Kol vis dar laukia likusią, Juozas prieina prie skelbimų lentos, kurioje irgi kabo tvarkos aprašymai ir taisyklos. Pažiūrek, tyliai sako žmonai ir traukia ją už rankovės. Marija atsisuka, ant lapo lentoje matą didokomis raidėmis kompiuteriu užrašytą sakinių: *Mylék savo artimą kaip save pati* (Mt 22, 40). Ji tarsi užhipnotizuota žiūri į šią citatą, į Juozą, į priartėjusį prie jų Matą. Žiūri ir žiūri, net akysė ima mirgiliuoti, kol griežtoji pareigūnė paklausia:

- Ar kas dar norite užteiti į tualetą?

Marija ir kelios kitos moterys seka paskui ją, užsuka į koridorių. Išėjusi iš tualeto ji jau suka į lauką, bet pareigūnė sustabdo:

- Eiti negalima, laukite čia kitų moterų! Tik visos kartu!

Marija jaučia, kad kažkuri jos dalis yra visiškai apmirusi, veikia ir juda tarsi automatiškai; ji stovi prie sienos, laukia, vienai baisu, norėtų greičiau grįžti prie savo vyru. Kitoje koridorinės pusėje pastebi lentą, kuri iš mokyklos laikų lyg primena garbės galeriją, prieina ir mato, kad paskutinė nuotraukėlė joje yra jos sūnaus – vardas, pavardė... Marija negali pakelti akių į viršų ir pažiūrėti, kaip ta lenta pavadinta, ji tik žiūri nustėrusi į savo vaiką, žiūri ir jau nebeturi daugiau jėgų, visą kūną imas kaudėti, kad tik neapalptų... Griežtoji blondinė šūkteli, jog laikas eiti. Lauke vyru nematyti, moterų būrelis irgi tolsta per kiemą, į kalėjimo gilumą, Marija žiūri sau po kojomis. Jas užveda į tuščią patalpą. Apsaugininkė apčiupinėja kūnus, pervažiuoja cypsinčiu detektoriumi, patikrina kiekvieną sagą, kuri sukelia triukšmą... *Mylék savo artimą kaip save pati*, – absolūcioje išgąstingoje tyloje negarsiai ištaria Marija. „Kas yra, ar jums kas neaišku?“ – atsisuka blondinė apsaugininkė. „Ne, man viskas aišku, čia aš šiaip, pas jus skelbimų lentoje mačiau parašyta.“ – „Nežinau, kas ten ką rašinėja, jau paskubame“, – nukerta šviesiaplaukė tikrintoja.

Kai moteris išveda į pasimatymu pagalpą, vyrai jau čia suėję. Juozas su Matu stovi prie paskutinės kabinos. Kol Marija siauru koridoriuku arteja į link, iš kairės pusės jaučia sūnaus Luko žvilgsnį, dar jo paties kaip ir nemaato, nepakelia akių, eina bijodama užklūti už kitų žmonių, kurie laukia prie savo kabinų, bet žvilgsnį jaučia vis stipriau, ir motinai atrodo, kad iš tos pusės kyla ugnis... Ji žiūri į Juozą, į Matą, tik priartėjusi prie jų staiga pakelia galvą ir susiduria su Luko akiomis. Jos sausos, prigesusios, veidas pilkas, skruostikauliai išsišovę, bet sūnus sypsosi...

Visi trys sueina į stiklo kabiną – ji mažutė, keturkampė, gal kokie du metrai iš dviejų, visur uždara ir hermetiška, neprakištum ir aguonos grūdelio. Griežtoji prižiūrėtoja eina pro visas kabinas ir jų duris užkabina iš lauko. Lankytojai keturioms valandoms atsiduria vienodomis teisėmis su kaliniais, jie tikrai gali pajusti nelaisvės baimę...

Lukas anapus stiklo. Jis paima telefono ragelį, žiūri, laukia, kuris pirma-

sis iš namiškių savo pusėje padarys tą patį. Juozas dar žiūri į sūnų, paskui priglaudžia prie ausies raigelį:

- Sveikas, téveli...

- Labas, sūnau...

Perduoda Marijai.

- Sveika, mamyte...

Marijai gerklėje didžiulis ašarų gumulas, ji labai stengiasi jį prarysti, neišsiduoti, neužspringti, sukaupia visas jégas ir tyliai ištaria:

- Labas, vaikeli...

Matas žiūri į broli, vis dar neima ragelio, stebėjasi jaunyliui tiesiai į akis, nori išlisti į jo gilumą, kažką suprasti, ko nesupranta iki šiol, todėl negali iki galo atleisti. Bet tikriausiai Luko gilumoje be liko išdegės miškas, išdegės Saulėlydžio miškas ir labai daug juodų pelenų. Staiga beprotiškas gailėtis Matui užlieja širdį, beprotiškai beviltiskai skausmingas gailestis... Jis nežino, ar kada galės suprasti brolį. Kokia turėtų būti ta logika, kuri atvestų į visišką atleidimą? O gailestis žvériškas! Bet ar pats Lukas save supranta, juk tai baisios atsitiktinės valandos išdava, jokios logikos...

- Sveikas, Lukai, žinai, čia pas jus skelbimų lentoje užrašyta: *Mylék savo artimą kaip save pati*...

- Labas, broli, mūsų neleidžia prie skelbimų lentos. Bet mačiau, kaip jūs įėjote, kaip laukėte, mačiau pro kameros langą, kai tik prašvito ir émiau žiūrėti, kad nepražiopsociau. Ilgai stovėjau, bijojau, jog neatvažiuosite...

- Kaip matai, atvažiavome...

Kartais Lukas galvoja, ar negalėtų Viešpats palydoti stebuklo ir atšaukti iš jo gyvenimo tą pusvalandį, o gal užtektų tik dvidešimties minutę – ne daugiau praėjo laiko tuomet pas Edvardą. Šetonas, kritęs į jį kamuolinio žaibo greičiu, mačiau šétą, kaip žaibą krintantį iš dangaus (Lk 10,18), išsiveržę per mažą plyselį ir užtruko gana trumpai, bet padarė savo darbą iki galo ir jį sudegino. Deja, Lukas nebuvo pasiruošęs tokiai pamokai, nenujautė jo užmačių. *Kad nebūtume šetono apgauti. Mes juk žinome jo kėslus.* (2 Kor 2, 11). Bet kaip tuos kėslus žinoti?

Jeigu jis labai labai melstusi, maldautų, ar negalėtų Aukščiausiasis atšaukti kamuolinio žaibo? Bet kalnys suprantą, kad net Dievas bejėgis padaryti tokius stebuklus. Lukas svarsto, kodėl Viešpats leido pirmają žmogžudystę tarp brolių dėl tokio nesvarbaus dalyko kaip pavydas? Argi jam nebuvvo vienodos abiejų aukos – Abelio avinėlis, o Kaino javų pėdas? Kodėl Viešpačiui Kaino auka nepatiko? Kodėl jis žvelgė ir laimino tik Abeli, taip sukeldamas Kaino nusivylimą, pyktį ir pavyda? Nesulaikė Kaino rankos, pakelto nužudyti broli? Niekas šiandien negali paaškinti, kodėl – mislių misli!

Yra ir kitų jam visai nesuprantamų dalykų. Kodėl visas blogis nuleistas į žemę? *Užvirė danguje kova. Mykolas ir jo angelai kovojo su slibinu. Ir kovėsi slibinas, ir jo angelai, bet jie pralaimėjo, ir nebėliko jiems vietos danguje. Taip buvo išmestas didysis slibinas, senoji gyvatė, vadinas Velnui ir Šetonu, kuris suvedžiodavo visą pasaulį. Jis buvo išmestas žemén, ir kartu su juo buvo išmesti visi angelai.* (Apr 12, 7-9). Velniai ir šetona Dievas paleido į žemę žmonėms išbandyti? Bet kiekvienas gyvena pirmą kartą ir ne visada juos gali pažinti. Begalinis žmogaus tragedijas, jog nieko negalima atšaukti, nieko...

Lukas yra sutrikęs, jis tik pradeda didžiuosius tyrinėjimus. Mama atsiuntė į kalėjimą Šventajį Raštą, tad bando suvokti sudėtingą pasaulio sandarą ir painius jos labirintus, kuriuose pats yra pasiklydes. Bet išėjimą turėtų rasti. *Taigi dabar pasilieka tikėjimas, viltis ir meilė – šis trejetas, bet didžiausia jame yra meilė.* (1 Kor 13, 13).

Ryto sekmedienis ir pas jį į kamerą turėtų ateiti kunigas. Lukas bijo, jis žino, kad yra atstumtasis.

Gintauto VELYKIO iliustracija

10 Kūryba

Ieva KUDAŠEVIČIŪTĖ

Birutės Baltrušaitytės prozos istorikumas

Negalėdami viešai reikšti nuomonės apie sovietinės santvarkos nusikaltimus žmoniškumui, antrosios Lietuvos okupacijos periodu rašytojai mūsų istorijoje ėmė ieškoti būdų išsaugoti tautines vertėbes. Jos reprezentavimas, išryškinantis tautinio identitetą svarbą, būdingas ir Birutės Baltrušaitytės kūrybai, kurioje atkuriama istoriniai Mažosios Lietuvos vaizdai, kultūriniai įvykiai, veikia realiai egzistavusios asmenybės.

Istorikumo temą plėtojanti B. Baltrušaitytė į lietuvių literatūrą atėjo kuriant Bitės Vilimaitės, Romualdo Granausko, Sauliaus Šaltenio, Romualdo Lančausko, Rimanto Šavelio kartai, išryškinusiai naujas prozos tendencijas. Todėl ir B. Baltrušaitytės kurta istorinė Mažosios Lietuvos krašto vizija – moderni. Minėtos kartos rašytojai kūriniuose bandė perteikti „konkretnaus žmogaus santykį su savuoju ir savo tautos laiku, taip pat atsigréžti į tai, kas negrižta“ (Stepukonienė, 2007). Pasitelkę ironija, groteska, jie išryškino socialines ir psichologinges problemas, būdingas to meto visuomenės atstovams. Tuo metu B. Baltrušaitytė, užuot kėlusi savo gyvenamosios aplinkos problemas, atsigréžė į praeitį ir žmogų vaizdavo istorinių įvykių kontekste. Istorinė Mažosios Lietuvos krašto vizija jos kūryboje atskleidžiama pasitelkiant veikėjų paveikslus, fragmentiškus siužetus, lyrių pasakojimo būdą, žmogaus ir gamtos santykį. Kaip teigia Inga Stepukonienė, tokis neįprastas istorinio kolorito kūrimas gali būti siejamas su literatūros modernėjimo kryptimi.

Dėmesys regioniškumui yra esminis B. Baltrušaitytės prozos bruožas. Mažoji Lietuva – pagrindinė erdvė, kurioje vyksta jos apsakymų veiksmas. Šios autorės poeziijoje taip pat ryški Mažosios Lietuvos tematika, ja išryškinami kultūrinės etnografijos elementai, atsigréžiama į folklorą ir mitą, istorinius įvykius, kuriami to krašto asmenybų paveikslai. Šis išskirtinis prierašumas rašytojai supusiai gamtai, istorinėms vietovėms bei literatūriniam kalbos paminklams nėra atsiptiktinis (Daujotytė, 2011). Anot Viktorijos Daujotytės, B. Baltrušaitytės sąmonėje glūdėjo vaikystės kraštas, žmonės, jų likimai, todėl tai ir atsispindejo jos kūryboje.

B. Baltrušaitytės apsakymuose vaizduojamos Mažosios Lietuvos vietovės žinomas, tačiau nepažįstamos. Taip yra todėl, kad periodas, kuriuo gržtama į praeitį, apima net keletą amžių. Tad ir naratyvas, pateikiamas skaitytojui, negali būti primamas kaip absoliuti tiesa, nes istorinių įvykių aplinkybės, reprezentuojančios praeitį, yra sukuriamos vadovaujantis ne vien istoriniai faktai, bet ir įsimintiniai. Tai iš dalies patvirtina Joruno Ruseno nuomonė, jog žmogus pasaulio istoriją interpretuoja vadovaudamas laiko tėkmės vaizdiniais, sudarytais iš skirtingu laiko kategorijų, tai komų skirtingomis aplinkybėmis (Rusen, 2007). Anot jo, kiekvienas rašytojas, reprezentuodamas konkretnų istorijos periodą, literatūros kūrinyje per teikia konkrečiam istoriniam tarpsniui būdingus bruožus, susijusius su nuosmukiui, pažanga ar ki-

tokiais lūkesčiais, siejančiais realią laiko tėkmę, ir subjektus, kalbančius apie ją.

Pavyzdžiu, aprašydama mirusiu karžygį laidojimo papročius, autorė atgaivina pagoniško tikėjimo elementus, primena kasdieninius to meto žmonių rūpesčius, neatsiejamus nuo nuolatinės kovų su greta gyvenusiomis tautomis. Tačiau atkurdama istoriją rašytoja savaip ją interpretuoja ir skaitytojui pateikia tik vieną iš daugelio galimų istorinių įvykių aiškinimo variantų, kuriuo užpildomas istorinių įvykių spragos, atskleidžiamas rašytojos pozūris į istoriją.

Bene labiausiai B. Baltrušaitytės apsakymuose išryškinama Mažosios Lietuvos erdve tampa Tilžė. Rašytojos žodžiai tariant, tai paribio miestas, esantis Mažosios ir Didžiosios Lietuvos sankirtoje, todėl ir apsakymuose jis atspindi to meto žmonių gyvenimo marginalijas, tendencijų kaitą ir svyravimus. (Baltrušaitytė, 1998). Dėl šios priežasties galima tvirtinti, jog kūriniuose bandant perteikti gyvenamosios vietovės atmosferą atskleidžiama jos įtaka asmenybės formavimuisi, pozūriui į aplinką.

Idomu, kad pasivaikščiojimai Tilžės gatvėmis apsakymuose aprašomi itin smulkiai, atskleidžiant įvairius miestui būdingus elementus. Rašytoja tarsi piešia Tilžės žemėlapį, kurį vizualizuoją įvairūs to meto miesto ženklai: „Nuo Klauzijaus gatvės iki Nemuno – menkas kelio galas. Malonu žingsniuoti, kai abipus gatvės – gelsvai pražydusių kuplių liepų vainikai. (...) Liepų kvepėjimą savaip papildo kafijos ir pyragaičių aromatas, sklindantis iš krautuvikių arba cukrainių, esančių pusrūsiuose. Iki Nemuno galima eiti tiesiai – tada perkirs Aukštają gatvę, kurio Enzio spaustuvė.“ (Baltrušaitytė, 1985). Būtų galima manyti, jog tai tik rašytojos įsimintiniam, istorinės vietovės reprezentavimas, tačiau čia svarbu tai, jog B. Baltrušaitytė Tilžė – vaikystės miestas, kuriame lankydavosi su tévu, todėl galbūt ir prisiminimai – tikri. Tai kūriniams suteikia autentiškumo.

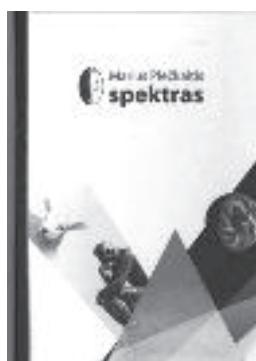
Tilžė B. Baltrušaitytėi – ne tik tautinių sankirtų vieta, kur įvairiai istoriniai periodai maišėsi tautos, bet ir lietuviškos raštijos lopšys, kurio palikimas saugotas ir gerbtas: „Tilžėje buvo pirmąkart išspausdinti Maironio „Pavasario balsai“. As iki šiol saugau 1921 metais Tilžėje Maironio išleistą poemą „Jaunoji Lietuva“, kurią dar būdama beraštis vaikas esu pritępliojusi ir kurią vėliau skaitydavau neatsiskaitydavau. Knygelė, atkeliavusi iš mamos giminės Varsėdių, dabartiname Šilalės rajone, pa-

Etažė

Marius Plečkaitis „Spektras“: eilėraščiai. – Vilnius: „Edukologija“, 2013.

Mariaus Plečkaičio „Spektras“ – šniokšianti knyga, prie kurios iš pradžių norėjosi pridėti „poezija su šarvais“. Taip nutiko dėl paprastos priežasties – pedagogiško ir todėl kiek paradoksaliai atrodančio „Edukologijos“ nusiteikimo: įvesti, paremti debiutantus viešais pasidžiaugiamaisiais įžangos žodžiais, kuriais skambiai pristatoma kūryba, kad būtų atleista nuo išankstinių nesupratimo. Be abejų, tai šaunus ir suprantamas žingsnis, tik „Spektro“ atveju palydėjimų atrodo labai daug, jie kaip tvirtai sukalti šarvai supa iš visų pusų, kai pati poezija išreiškia savarankišką norą jaustis nestandardine dailios ir dvasingos poezijos lentynėlėje (turbūt tai būtų gretintina su non-konformizmu) ir kelti priešingą reakciją – iš numanomo nesupratimo kylanči pasitenkinimą, kad jis gali būti laikoma *nonsensu*.

Atsitiktinė tvarka sudėti M. Plečkaičio tekstai sa-

vaime turi savajį šarvą, kviečiantį iš snūdo būdinti smegenų vingius: „tarp dantės šešėlio ir maximos / radau save / susuktą į balintą drobę / skaisčiomis bespalvėmis akytémis / liberalia nosimi / ir cocacola kairiojoje rankoje / (...) / todėl imu suprasti / kodėl tetos man sako // – harmonijos néra / vaikeli“ (p. 34). Intelektiškai subalansuoti tekstai „Spektre“ neatsiejami nuo žmogų supancio absurdo, kritiško žvilgsnio į ritualines prasmes, sociumą ir jo raidą ar prisitaikėlišką minios mąstymą. Kartu vartojoama poetinė kalba primena sistemingą ir neatsainų siurrealumo pliūpsnį: „mano orinoco neatlaikė / jo feng shui / mano kimono nublėso / prieš tamstos jiu jitsu // sakau pirmas kartas / žiaurių prisivilo“ (p. 29). Dar kartą ieškoma alternatyvios kalbėsenos, kuri šiandien leistų prabili nusišalinus nuo „centrų“. Atrodo, M. Plečkaitis įjisimaginei ganetinai racionaliai (šiuo atveju – tai pozityvus bruožas) ir iro-

niškai reflektuoja tai, kas realu, mišriai kasdieniška, tekstus konstruoja neįsipareigojės ir nesidėdamas višažiniu – be ryškaus „as“ ar primestinio „mes“, dažnai jiems netaiko visa „nukaunancių“ paveikių pabaigų ar (at)pažįstamos simbolikos, kurių kartais trokštama iš išpratimo. Poezijoje prabyla placių srautų, tačiau šalia glūdi anarchiškas ryšys su aplinka ar istorija (pvz., viename iš įsimintiniausiu eilėraščių „Idienojusios naktys. Neužverstas neatverstas puslapis“). Rosanos Lukauskaitės ar neabejotinai autorius pamėgto Manto Gimžausko-Šamano tekstuose regimas neįminto revoliucijos potroškis, o M. Plečkaičio tekstuose (nors ir su „as noriu (...) / išsivaduoti iš laiko / ir ideologijos gniaužtu“; p. 68) jos tiek neįžvelgiu (arba tai tiesiog labai nebeebina), nebent ją norima parodyti kaip nenugrimuotą žodyną arba kokį savaip perteiktą erotizmą be seklaus vyro ir moters santykio. Gal todėl, kad knyga néra tvoskiantis pernakti išsprogos pareiškimas apie save: eilėraščiai jau keletą metų pasirodo kultūrinėje spaudoje, poezijos festivalių almanachuose. Ji tarsi išlauktas žingsnis, nuolatinis stebėjimosi procesas, savaip papildantis Mariaus Buroko įvardytą „dygliuotos poezijos“ slinktį. Net jei kokia „Spektro“ dalis neatrodo išlikima arba kokį nors golemą ar opšrū mielai nuo jo nuskeltum (spektras yra ir prasmės kūrimas, ir išlaikoma galimybė jos atsisakyti), tikėtina, jog autorius pastanga eilutėse netuščiažodžiauti gali palikti gana gerą išpūdį. Šniokščiančioje pirmojoje M. Plečkaičio knygoje pastebimas skaityti patraukiantis nervas, kurio debutantų poezijoje ne-yra pristanga.

teko į tėvų namus, nes mano tėvas, nors savamokslis, tačiau didželai mylėjo knygas“ (Daujotytė, 2011). Atsižvelgiant į tai galima teigti, jog apsakymuose kuriamas šio istorinio miesto vaizdas paremtas prisiminimais, kurie tekste atgyja dėl antropologinio požiūrio į vietovę. Dėl šios priežasties Tilžė B. Baltrušaitės apsakymuose atsiveria kaip savas, gerai pažįstamas, jaukus ir artimas miestas.

Tilžė, kurioje vyksta pasakojimo veiksmas, – ne tik „tipiskai vokiškas, švarus, tvarkingas, gražus miestas, turėjęs apšciai sodu ūksmės ir vandenio“ (Baltrušaitė, 1998). Tai ir Antrojo pasaulinio karo negandų paveikta vieta, kurioje „revanštinišės vokiečių nuotaikos bei nacių ateijimas į valdžią“ (Baltrušaitė, 1998) lėmė mieste gyvenančių lietuvių dvasinio gyvenimo kaitą. Dėl šios priežasties pasakotojas į apsakyme vykstančius įvykius žvelgia iš tolo, laikydamas saugaus atstumo, tarsi bijodamas nukentėti nuo revoliucinėmis idėjomis užsikrėtusių vokiečių, norinčių asimiliuoti lietuvių tautą. Galima manyti, jog taip pasakotojas elgiasi instinktyviai: pajutus pavoju tarsi atsitraukiamas, įvykiai stebimi iš tolo, tačiau vos tik apsakyme atsiranda stipri asmenybė, tampanti kūrimo veidu, pasakotojas persikelia į Mažają Lietuvą, vėl susitapatinia su veikėjais ir keliaudamas Tilžės gatvėmis kartu su juo maisto, išgyvena. Todėl B. Baltrušaitės kuriamas Tilžės miestas tampa baltiškos kultūros erdvė, tiesiogiai susijusia su apsakymuose vaizduojamais visuomenės astovais.

Vienas iš jų – „plonytėlaitis Vilius Storosta“ (Baltrušaitė, 1985) – tai pagrindinis apsakymo „Anoj pusėj Nemuno“ veikėjas, kurio pagalba atskleidžiamos vokiečių prievara vykdyto lietuvių nutautinimo okupuotame krašte aplinkybės. „O aš, Klara, net kalėjime sédėjau – ne dieną ar dvi – du mėnesius. (...) Už ką? Už lietuviybę, už parašytas ir neparašytas knygias, už chorą, „Anoj pusėj Nemuno“ giedant... (...) žaliūkai vyrai išibrovė į choro repeticiją ir liepė tam, kursai jiems tėvu ar seneliu galėtų būti, dainuoti. *Deutschland... über alles.*“ (Baltrušaitė, 1985). Tokiu būdu kūrinyje ne tik atgaivinamas Vydiūno paveikslas, bet ir atskleidžiami vokiečių bandymai asimiliuoti Mažojoje Lietuvoje gyvenančius lietuvius.

Verta atkreipti dėmesį ir į šio kūrinio pavadinimą, kuris nurodo, jog pasakotojas į Mažojoje Lietuvoje vykstanti veiksmą žvelgia tarsi būdamas Didžiojoje Lietuvoje. Tai naujas žiūros taškas, nes iki tol B. Baltrušaitės kūriniuose pasakotojas veik-

davo toje aplinkoje, kurioje ir vykdavo veiksmas. Tiesa, kaip ir ankstesniu apsakymu pasakotojai, šis stebėtojas linkes susitapatinė su *anoj pusėj Nemuno* esančiais kūrinių veikėjais, laikyti juos *savais*. Toks bandymas išsijausti į personažo charakterį ir pasaulį matyti jo akimis rodo glaudų rašytojos ir istorinių vietovių, kuriose vyksta veiksmas, ryšį, atskleidžia autorės pozūrių į tautinio identitetą formavimosi svarbą, pabrėžia kultūros veikėjų įnašą į lietuvių kultūros raidą.

Nuo Vydiūno paveikslų šiame kūrinyje neatsiejamos ir kitos istorinės asmenybės: Marta Raišukytė, Vilniaus Storostos žmona Klara bei Enzys Jagomastas, jo dukra Ona. Marta Raišukytė – Vydiūno raščių rengėja, žinoma *Rūtos* slapyvardžiu. Apsakyme jai susiekiamas Vydiūno sielos draugės vaidmuo. Enzys Jagomastas – ižymus Mažosios Lietuvos veikėjas, Tilžės spaustuvės „Lituania“ steigėjas ir leidėjas, bibliofilas. (Baltrušaitė, 1998). Jo dukra – atsakingoji spaustuvės redaktorė, rinkusi to meto liaudies padavimus bei papročius, liaudies dainas. (Baltrušaitė, 1998). Būtent per Jagomastų šeimos paveikslą B. Baltrušaitė atskleidžia, jog to meto Tilžės gyventojas – tai vidinių prieštaravimų tarp lietuviybės ir pasidavimo suvokietinimui blaškomas individus. Idomu, kad būtent Vydiūnas apsakyme tampa grandimi, jungiančia šiuos kultūrai atsidavusius ir realiam gyvenimė bendravusius Mažosios Lietuvos veikėjus.

Pavyzdžiu, „stambaus pečiuito spaustuvininko Enzio ir plonytėlaičio Vilius Storostos“ (Baltrušaitė, 1985) dialogu atskleidžiamos vokiečių vykdytos lietuvių asimiliacijos Mažojoje Lietuvos padariniai. Iš kalejimo paleistas Vilius Storosta dainuoja gatvėje, „kur greičiau akmenį į pakauši gausi“ (Baltrušaitė, 1985), o spaustuvininkas „Enzys neištverės dairosi“ (Baltrušaitė, 1985). Mat Vydiūnas „užmiršo esąs tarp žmonių, užmiršo gatvės grindinį, krautuvikių kvapus, sunkias šilkos užuolaidas, kurias praskleisdavo nematomos rankos, ir nematomos akys nebyliai lydėdavo jį“ (Baltrušaitė, 1985). Tiesa, lietuvių asimiliacijos vokiškame mieste paveiktas Jagomastas dainuojančio draugo stabdyti nedrįsta, nes „ir pats dainos išsiilges yra. Namie tik Ona, jo duktė, dainuoti nesigėdi. (...) Ona tebedainuoja, o jis, Enzys...“ (Baltrušaitė, 1985). Tokiu būdu ne tik išryškinama, kad veikėjai ilgisi lietuviško žodžio, bet ir atskleidžiamas, jog naikinant kalbą nyksta ir žmonių orumas, nes jie, prarasdami galimybę kalbėti gmtaja

kalba, tarsi netenka tapatumo – to, kuo gali didžiuotis: tautinio identitetu.

Be šių realiai egzistavusių ir Tilžėje gyvenusiu asmenybų, B. Baltrušaitės apsakymų veikėjais tam-pa ne tik paprasti žmonės, tačiau ir Kristijonas Done-laitis, Danielius Kleinas. Pasitelkiant šiuos veikėjus kūriniuose ne tik atskleidžiama lietuvių padėtis to meto Mažojoje Lietuvos, bet ir išryškinamas vokiečių vykdytos prievertos prieš lietuviškai kalbančius žmones mastas: „Miestelėnai žvilgčioja į žilaplauki, padžiūvus vyra, kuris, apsirengęs pavydėtinio švarumo drabužiais, pasirišęs po kaklu austinę juostečių vijoje kaklaraščio, neskubėdamas eina gatve upės link. Ak, tiesa, jisai dainuoja! Nabagas dainuoja lietuviškai, kai dabar retai kas lietuviškai nusiziovauti drįsta“ (Baltrušaitė, 1985). Tokiu būdu kūriniuose išryškinamas kalbos kaip tautinės vertybės statusas vertintas ne tik iškilių to meto visuomenės atstovų, bet ir lietuvininkų, kuriems kalbėti lietuviškai reiškė gerbt savo tautines šaknis.

Apskritai B. Baltrušaitės kūriniuose nykstančios tautos įvaizdis itin ryškus. Rašytoja ne tik vaizduoja vokiečių vykdytos asimiliacijos Mažojoje Lietuvos aplinkybes, bet ir prūsų tautos išnykimą. Tokiu būdu B. Baltrušaitė netiesiogiai perspėja skaitytojus, jog prūsų tautos likimas gali ištikti ir lietuvius, atskleidžia, koks pažeidžiamas yra tautinis identetas. Būtent todėl tautinių vertybų statusą jos tekstuose išgyja gimtoji žemė, kalba, papročiai. Rašytojos kūryboje tai tampa pagrindinėmis priemonėmis, kurios pasitelkiamos tapatumo svarbai išryškinti bei atspindėti istorinę atmintį sužadinancius įvykius.

Šaltiniai ir literatūra

1. Baltrušaitė B. Lieptai. Vilnius: Vaga, 1985.
2. Baltrušaitė B. Po pietvakarių dangum. Vilnius: Vaga, 1981.
3. Baltrušaitė B. Mažosios Lietuvos moterys. Vilnius: Lietuvių rašytojų sąjungos leidykla, 1998.
4. Daujotytė V. Eiti savo keliu. Birutė Baltrušaitė-Masionienė. Mažoji monografija. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2011.
5. Rūsen J. Istorika. Istorikos darbų rinktinė. Sud. Norkus Z., iš vokiečių k. vertė Arūnas Jankauskas. Vilnius: Margi raštai, 2007.
6. Stepukonienė I. Baltų literatūra XX a. antrojoje pusėje. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2007.

Julius Keleras „Vėliau, gerokai vėliau“: eilėraščiai. – Vilnius: „Homo liber“, 2013.

„vaikas bijo savęs, slepias / už serbento, vėl atsiranda, / atkanda obuolio, tik paskui, / vėliau suprant, jog tai tu“ (p. 29). J. Kelero eilėraščiuose santykį su pasauliu praplečiantis gebėjimas yra besalygiškai susijęs su atmintimi. Ji prakalbina ma per keletą nuolat jutimais suderinamų registrų: „akys, kurios lietė pirštus, smilkinius, vandenis“ (p. 71), „viską pamiršta, bet rankos / ima ir randa“ (p. 75). Tokie išsižiūrėjimai turi kognityvių galių neretai skatinti nuosirdų intymumą, nors iš tikrujų tiesiogiai išreikštų emocinių ryšių su aplinka eilėraščiuose ne tiek jau daug.

J. Kelero subjektas nestabdo nesamoningai prasidedančio ir įtrūkiu, realybės drebliu pasibaigiančio situacinio prisiminimo. Trapus pasaulių dėliojamias iš gabalėlių, o potėpiais virtę konkretūs buities momentai nesuteikia įvertinimų ir

atsakymų, palengva išskverbianti į tekstus. Tenorima vis klausti: iš kur ateini? Ką nešiesi? Kas tu esi? Kartu eilėraščis yra mėginimas susivokti ir nepaklusti, rodos, labai kasdienei situacijai, išsiveržti iš jos: „sédintis ant kėdės / matotik sieną / (...) / geriausiu atveju, jei jis pakels galvą, / pamatys tik akinamo / baltumo lūbas // bet jokių plazdančių kirų“ (p. 124). Idomu, kad kartaais J. Kelero tekstuose pastebima empirikos apsuptys lieka tik ne kaskart daug pasakančia apsuptymi, užsižaidimu, tačiau kaip pavidalas prie pavidalo atsiduria viename tekste, taip ir eilėraščis knygoje prigludęs prie kito išipina į subjekto brandos gijo.

„Vėliau, gerokai vėliau“ iš pradžių nuvilnija kaip maginė užuominą, kad buvęs patyrimas kaupta savo reikšmę esamajam laikui, kurį būtų įmanoma stingdyti ateityje, jau išbridus iš vaikystės. Tad palengva vedama į priekį, iš atgal į vėliau. J. Keleras tekstuose peržengia subjektyvumo trajektoriją, nukreipdamas į keletą pusų, be kurių keblu išsivaizduoti jo poeziją. Tai melancholišką vienatvę nuraminančio kito artumo motyvas ir ižiūrimi miesto vaizdiniai, kuriuos norint vizualiuose tekstuose charakterizuoti nebūtini panoraminiai akcentai. Iškalbingos ir intelektualios detalės leidžia jam išsirašyti „bražantis Vilniaus planą pagal išgriovas“ (p. 61) – dvasines ir universaliai aprépiantias (laikotarpio) skaudulius.

12 Kūryba

Akvilė MAKARAVIČIŪTĖ

Gimberiški Jurgio Gimberio aforizmai

Mažos raidės sutupė viena šalia kitos. Susibūrė į žodžius. Šie savo ruožtu susirado sau draugų ir susilioje į šmaikščius, ironiškus, paradoksalius skainius. Tokius labai gimberiškus. Jie sugulė į nedidelę knygelę, kuriuo yra didelių dalykų. Ir tai ne tik dramblys, kurį išduoda ausys (p. 46). Tai mažo pasaulio didelės žinios, kurias Jurgis Gimberis pavadino aforizmais. Skaitydamas kūrybinę autoriaus nuosavybę – aforizmus, dažniausiai esi priverstas arba šypsotis, arba susimąstyti. Abu atvejai – neblogi, nes: a) Rene Descartes sakė: „Cogito ergo sum“ („Mąstau, vadinasi, esu“); b) liaudies išmintis byloja, kad juokas ilgina gyvenimą. Na, nemirtingais netapsime, tačiau šypsena dar niekam nepakenkė.

Autorius mėgsta šmaikštauti: „Pusryčiai lovoje – tas pat, kas šakalai mišrainėje“ (165) arba: „Ir dramblys gali būti smulkmena, kol neužmina tau ant kojos“ (106). Nevengiama ironiškų žinių: „Kopūstų laukas rinkėjui primena Seimą“ (137); „Val-

džia labiau panaši ne į tikrą motiną, o į nuosavą žmoną“ (166). Rintos žinios su truputeliu (ar *di-dumeliu*) humoro, bet kuriuo atveju jaučiamas kasdienio gyvenimo atspindys, tiesos, kurios aktualioms šiandien gyvenantiesiems. Ir dažnas, tikiu, skaitydamas šiuos aforizmus linksė galvą ir sakys: „Tikra tiesa to Gimberio plunksna parašyta.“ Tai ypač ryšku, kai kalbama apie politiką, valstybės valdymą ir žmonių gyvenimą: „Nedirbtį galima ilgai negu nevalgyti“ (27); „Šiukslyne panašiai kaip politikoj – savotiška tvarka“ (169); „Šiaisiai laikais tik orų prognoze gali pasitiketi“ (199). Stereotipų, kuriais didžiuotis neverta, čia taip pat yra, ir jiems rasti net žiburio nereikia: „Tautiečio sėkmė dažnai įžeidžia“ (175); „Kitas, pamatės artimo aky šapą, dar duoda jam rąstu per galvą“ (134).

Šios aforizmų knygelės adresatas – intelektualus skaitytojas. Pirmiausia dėl to, jog kai kurie posakiai yra paprasta, visiems žinoma tiesa, tačiau verčia ne tik susimąstyti, bet ir pamąstyti, o pamąs-

cius suprasti, kad ne viskas auksas, kas auksu žiba: „Kitą kartą paprastas kaimo gydytojas vertingesnis už filosofijos daktarą“ (84); „Ir pagyvenusiu būna nesuaugusių“ (130). Arba suprasti, jog gerą žodį į dienos šviesą reikia „trauktis“: „Jei turi gerą žodį, nieko nelauk – trauk iš užančio lauk“ (121). Iš intelektualaus skaitojo reikalaujama ir platesnio konteksto, nes aforizmuose esti nuorodų į kitus tekštus ar žmones: „Santvarkos ir epochos keičiasi – Mišiuginas lieka tas pats“ (10); „Jeigu Seneka būtų buvęs neturtingas, nebūtų mokėjės užrašyti, jog niekina turtą“ (128). Jei nepažisti Senekos, tai susipažink! Va, televiziją, tai mes visi žinom. Ir J. Gimberis ji domina. Jai autorius priskiria „lango į pasaulį“ metaforą ir ragina: „Jei pro langą nieko naujo pasaulyje, išiunk televizorių – langą į pasauli“ (50). Paradoksalu? Negailima televizijai liaupsiu: „Kai perdega šaldytuvas, kenčia kūnas, kai užgėsta televizorius – dvasia“ (51). Ironiška? Išryškintas ir kritiškas požiūris į ją: „Stebina ne jie,

Laima ARNATKEVIČIŪTĖ

Būti humoristu yra likimas...

Tarp lietuvių literatūros žanrų gyvuoja ir tokas aforizmo žanras. Daugumai jis asocijuojasi su rimta, filosofiškos išminties kupina ištarime – tuo, kuo lietuvių aforizmas vargu ar gali pasigirti. Kitiemis jis – šmaikštus ir mažažodžio mastymo rezultatas, betgi žinom, kaip mums, lietuviams, sekasi juokauti. Tol, kol kalba sukasi apie fiziologiją, tačiau ir toji neturi būti pakilusi aukščiau nei metrą nuo kulnų... Visgi tie, kurie sekia Jurgio Gimberio kūrybą, turėjo išsidėmėti: juokauti galima ir lietuviškai. Ir netgi linksmai. Ir apie daug ką. Etiškai. Šmaikštai. Nedaugžodžiaujant...

Apie tai byloja ir naujausios šio prozininko bei vertėjo knygos pavadinimas „Žinios trumpai“*.

Pagal klasikinę aforizmo definiciją – tai žanras, kurio apimtis retai kada virsija daugiau nei vieną sakinių. J. Gimberiui tiek ir pakanka. Jam apskritai pakanka vos kelių žodžių. Tai nereiškia, kad šio autorius žodynus teprilygtu *lrytas.lt* ar *dz.lki.lt* baigažui... Tai reiškia, kad J. Gimberis improvizuoja žodžiais, o ne vartoja juos; jis nerašo teksto – jis kuria potekstes.

Kadangi turime reikalą ne tik su aforizmais, bet ir su jų rinkiniu, dera prisiminti, kad ne taip sunku jų priراšyti, kaip sudėti į tvarkingą visumą. Sovietmečiu buvo paplitęs modelis: žmogus gimsta, moksi, kuria, myli... Bet iš jo jau seniai išaugom. J. Gimberis, ko gero, net nebuvo „priaugęs“ iki tokios griežtos Prokrusto lovos minčiai. Jo aforizmų tematika gerokai platesnė nei žmogaus amžiaus raiada. Formaliai sakant, rašytojas įkvėpimo semiasi iš mūsų politinių, būtiniai, romantinių, filosofinių,

knyginių ir kitų realiųjų bei patirčių. Jis polemizuoja su diržų veržimo, kabinetinių skurdo prevencijų, minimalių (pra)gyvenimų ir kitomis mažajam žmogui subalansuotomis idėjomis – neformalai, tarsi pokstaudamas, apibendrindamas jų realias ilgalaikes pasekmes („Skurdas krenta ant proto“, p. 18), apibūdina dažnā mūsų psichikos bėdą – proto negebėjimą suskubti paskui veiksma. Frazė „Žmogus pirma išmoksta kalbėti, o suprasti – paskui“ (p. 19) nėra tik pliupaliams adresuota ironija, o jei skaitant pritrūksta vaizduotės praplėsti jos suvokimo ribas, į pagalbą ateis kiti šmaikštūs pastebėjimai, apibendrinimai, kurių prasmė gerokai remiasi aliužiomis, užuominomis, paslėptomis ar pažodinėmis citatomis: „Ateina genijai ir vėl išeina, bet skersvėjų pridaro“ (p. 79), „Laisvė – tai ne galia bet ką daryti, o valia bet ko nedaryti“ (p. 140).

Gebėjimas šmaikščiai atskleisti paradoksus, slypinčius bemaž visose žmogiškos tikrovės srityse, yra viena patraukliausiai šio humoristo aforizmų savybių. Tieki ironizuodamas žmogaus ribotumus, tieki išsibrider į visiškai trivialių temų vandenisi, J. Gimberis geba būti ir netrivialiai šmaikštus, ir elegantiškai konkretus („Moteris sutverta teisingai!“, p. 145; „Džentelmenas ir savo žmonai palata prilaiko, ir rankos neišsuka“, p. 90).

Aliuzijos, teikiančios erdvės prasmėms ir interpretacijoms, kalambūro, paradokso poetika, sintaksinės figūros, tokios kaip oksimoronai, paronimai, antitezės, kontrastai, yra bene pamatiniai J. Gimberio instrumentai. Jis žaidžia tarp žodžių gimsantčiaisiais prasmėmis niuansais it talentingas šachmati-

ninkas šachmatais, stulbindamas netikėtais „éjimais“ ir „nokautais“. Sąmojis ir prasmė gali rasti paradoksaliai sugretinimus skirtingas to paties reiškinio puses arba kontrastingų ar visiškai priešingų reikšmių sąvokas, pasitelkus aforizmo žanru būdingas definicijos, elipsės, analogijos figūras: „Kad ir su savimi kalbės, vis tiek nori būti išgirstas“ (p. 118); „Kalba yra ta priemonė, kuria naujodamiesi mes nesusikalbam“ (p. 118); „Valdžia laikina, o juokas amžinas“ (p. 184); „Kitas kvailai atrodo, bet kitam ir tinka...“ (p. 198); „Amžius kauja ne tik išmintį, bet ir kalkes smegenyse“ (p. 16); „Davė Dievas dantis, duos ir artimą koki“ (p. 64); „Mažiau darbų – sveikiau dantims“ (p. 56).

Kartais J. Gimberio aforizmai skamba kaip aksjomos: trumpos, kategoriskos, nenugincijamos, daugiaiprasmės ir, žinoma, stebinančios nelaukta, padorumo kvestionuojama leksika ar rafinuotą skonį šokių ruojančiais sugretinimais („Užpakalis neraudonuoja“, p. 57; „Kas girtuoklis – filosofas...“, p. 127; „Geriau viena varpa savo saujo negu visas javų laukas kaimyno žemėj“, p. 190); esti aforizmų, kurių raktas – kokia nors žinoma patarlė ar idiomą („Akys – sielos veidrodis, akiniai – kišenės“, p. 49; „Valdžia panaši į karavaną, kuris eina pro salį“, p. 184; „Visa, kas žvériška, žmogui nesvetima“, p. 185), arba tiesiog patarléms būdinga paralelinė konstrukcija („Meilė sriuboj plaukia, alkoholi – skėsta“, p. 46), paraleлизmas („Laimė, komunizmas ir horizonto linija artėjant tolsta“, p. 139), pamokančio pobūdžio sintaksiškai baigtas dvinarės saikinys („Geras daktaras ir sveiką pagydo“, p. 96).

Be abejos, skaitant rinkinį užkliūva ir viena kita

besistaipantys televizoriuje, o mes, juos stebintys“ (172). Tiesa?

Svarbus ir įdomus momentas – nusistovėjė posakiai, kuriuos autorius transformuoja pagal savo ar kitų žmonių / visuomenės patirtį. Taip jis paneigia klišes ir kuria naują požiūrį, paremtą ironišku šyptelėjimu. Tarkim, autorius tvirtina, kad ne akys yra sielos veidrodis, o jo eisena: „Žmogaus eisena – tai jo sielos veidrodis“ (9). Ir ne šiuo yra didžiausias žmogaus draugas, o drambllys: „Didžiausias žmogaus draugas yra drambllys“ (28). Ne tik antrą kartą i tą pačią upę, bet ir „du kartus i tą patį mašinų srautą neįbrixi“ (89). Žvirblis rankoj ir briedžio lankoj principu J. Gimberis tikina, jog „geriau bulvė delne negu apelsinas Maroke“ (96). Galima sakyti, kad prasmės taip modernizuojamos ir priartinamos prie šiuolaikinio gyvenimo aktualijų. Be kita ko, autorius linkęs žaisti ne tik prasmėmis, bet ir žodžiais, t. y. ryškus jų žaismas, kurio pagrindas – skambesys: „Gavęs kuoka per galvą yra kuoktelejės“ (27); „Jei dar niekuo netapai – tapyk teptuku“ (36); „Jei jis tau nekasa, tai ir tu jam nekask“ (39); „Jei sakai, kad galvoji, tai galvok, ką sakai“ (113); „Kultūringus žmones randa kopūstuose, o barbarus – rabarbaruose...“ (202). Žavūs štie žaidimai, kad net liežuvis pinasi!

„Žinių trumpai“ – subalansuota skaitytojui, besitinkinčiam lakoniškos minties, kuri persmelkta ironijos, paradoksų. Viskas, kas spausdinta knygelėje, kuri telpa į marškinėlių kišenę (prie širdies), – mums seniausiai žinoma ar išgyventa. Tik gal ne visi tai esame supratę. Gimberiška minties galia pasieks kiekvieną skaitytoją. Ir puiku, to ir siekta, nes „tekstas be potekstės – kaip nupešta gulbė“ (175). Ir dar: „Jei gali pasijuokti šiandien, neatidėk rytojui“ (192). Cha.

*Jurgis Gimberis, *Žinių trumpai*. – Kaunas: „Kauko laiptai“, 2013.

banalybė ar tiesiog recenzentei neįžvelgiamos humoro gelmės („Kitą kartą nepaskambinės kaip nepasibarškinės“, p. 200; „Koziruok lytim!“, p. 39; „Greičiausiai lis...“, p. 104), bet daug dažniau į akis krinta autorius pomėgis kurti aforizmus-pokštus, žaisti panašiai skambančiu, tačiau kitką reiškiančiu žodžių sudūrimais, tiesiog mėgautis žodžio atspalviais, nuotaikos, prasmės niuansais: „Konstituciją galima nusipirkti knygine, o papirkti ne bet kur...“ (p. 136); „Sąmonė netrukdo kalbėti nesąmones“ (p. 166); „Skustis galima bet kuo, o skustis – ne“ (p. 170).

Jei tektų vėl pradėti rašyti apie J. Gimberio aforizmus, ko gero, rašyčiai kitaip, pamatyčiau jau kitus posakius ir jie mane kitaip prakalbintu – toks jau tas žanras... Bet du dalykus, dvi grupes dar norisi paminti: tai filosofavimą juokaujant arba juoko filosofiją ir pseudoakademisko parodiją. Nors autorius yra sakęs, kad, jo nuomone, „humoristo paskirtis ar likimas néra reaguoti į padėtį valstybėje“, kad „pasakyti ką nors juokingiau, nei jie (politikai – L. A. past.) pasako rimtais veidais – labai sunku, o kitą sykį – neįmanoma“ ir kad kaip tik todėl su jais nekonkuruojas¹, rinkinyje „Žinių trumpai“ rasime smagiu, itin gimberišku politiniu ižvalgu („Kas gali, tam galima ir kas negalima...“, p. 126; Jei jis tau nekasa, ir tu jam nekask“, p. 39) ir gyvenimo filosofijos perlų („Yra visos sąlygos nevogti“, p. 114; „Chamas yra nuoširdus“, p. 29; „Liūtas daug nekalba“, p. 56). Pseudoakademino stilialus parodijas atpažinsime iš banalių barbarizmų ir jų komentarų išnašose. Dėl citavimo keblumų jais pasimėgauti paliksime rinkinio skaitytojams. Nes, kaip pačioje knygos pabaigoje paauskina autorius: „Pajuokavai ir eik – neįkyrėk“ (p. 203). Ki- taip tariant, pristatei knygą ir eik – neįkyrėk.

*Jurgis Gimberis, *Žinių trumpai*. – Kaunas: „Kauko laiptai“, 2013.

Etažerė

Atkelta iš 11 p.

Dabarties momentai nebeteikia tiek patikimumo, kurį garantavo praeitis, jie atstumia kalbėtoją: „blogiausiu atveju, jei užsimerksti, / ištiesi delnus ir niko nerasti“ (p. 99), „kas sudėliojo tuos daiktus, prisipažinkit, / (...) jie émè gyventi beprasmiskai“ (p. 126). Tačiau laiko sužeisto subjekto jaunesnas, kurios susilieja su nežinia, apgobia ir nuprasmina

subtilus žvilgsnis, nukreiptas į moters siluetą, tarsi užkoduotas negalėjimas būti vienam. Išlaikytas, simboliškai finalinis ciklas „Vyšnia po langu“ (jau publicuotas ir aptartas raštant apie J. Kelero ir Barbaros Gruszkos-Zych leidinį „Dviese apie meilę“; 2013) čia pasirodo klausni ir vertinga poetinė tāsa: „dangaus vandenynai, vyšnia, gali / pratrūkti kiekvieną akimirką – / todėl neleisk niekam verkti“ (p. 159). Knygoje, kurios nuotaika išties tvyro lyg tuojo ištūksianti ašaros salvė, šis ciklas įkvepia užrašyti: „Vėliau, gerokai vėliau“ eileraščiai mena mažas susipinancias paieškų, brendimo... ir vilties istorijas.

Eglė Gudonytė „Karta nuo Sibiro“: dokumentinis romanas. – Vilnius: „Mintis“, 2013.

Eglės Gudonytės „Karta nuo Sibiro“ mus pasitinka išties lūkestingai – apkibusi docentų, daktarų, rašytojų palydimaisiais žodžiais, kurie skatina tikėtis, kad užgrius intensyvus, aktualiai perteiktas, klausimus keliantis pasakojimas, susijęs su esmiškai svarbia tema. Natūralu, nes Sibiras mums ne tik geografinė platuma, bet ir visuotinis ženklas, sukaupęs ištisą atskirties nuo tévynės, tautiečių (artimųjų) liūdesio ir kančių tūri. Knygoje autorė prisiliečia prie šios temos, siekdamas perteikti savo gimininių patirtių, pasakojimą iliustruodama unikaliomis nuotraukomis iš tolimojo regiono, kurį yra ir pati aplankiusi.

„Kartoje nuo Sibiro“ supažindinama su Ust Kaniu – vieta, apie kurios padėti, tautiečių likimą placiau žinoma mažai. Dokumentinė proza atskleidžiai tremties momentai, gyvenimas, dramatiškas bevietis sugrįžimas ir ugduanti tarpusavio meilę. Pasakojime akivaizdžiai balansuoja tarp perteikiamo dokumentinio fakto, prisiminimo ir improvizacijos, pastarąjį pasirinkus viską suminkštinančiu pamusalu. Dėmesį pritraukia tai, kad minimų veikėjų vardai ir sukreciantys likimai (pvz., tremtyje įkalinto senelio istorija, paauglių, slapciai po traukiniai esančių įrankių dėžėse sugrįžusių į Lietuvą ir vėliau parsiųstu atgal), altaticečių santykis su atėjūnais – tikri. Tačiau tikrovė šiame leidinyje peržengiama. E. Gudonytė knygos priešlapyje teigia, kad „pasakotojos yra trijų kartų moterys: mano močiutė, mama ir aš. Bet nesiūlyčiau skaitytojui svarstyti, kas konkretūs pasakojai, autentiška tai patirtis ar ne. Nes atmintis nebūtinai yra tai, ką atsimenam. Atmintis yra tai, kokie šiandien esame“. Toks kalbėjimas aktualina bendrabūvio su artimaisiais pojūtį, tačiau vis dėlto nuo kalbėtojos pozicijos atsiriboti nelengva. Tasai šiandien prieštarai persmelkia daugiausia į prieiti orientuotą, sąmoningai didaktinį ir atviraujanti pasakojimą.

E. Gudonytė atitraukia nuo kaustančio laikotarpio atmosferos, detaliųs svarbos: „Dažniausiai mama siūdavo sukneles. Ateidavo kokia boba su audinio rietimu pas mano mamą, lyg pas kokį Lagerfeldą ar Versačę“ (p. 97). Nors norima pakylėti tremtinių būties paprastumą ir darbštumą, pasirenkamas savitas sprendimas iš prieities suprantamai kalbėti šiuolaikiniam skaitytojui (galbūt labiausiai orientuojantis į „viskuo besibodinti“ paaugli). Ko gero, nieko pernelyg nuostabaus, kad šiuolaikinė „karta nuo Sibiro“ savy nešasi žinomą kontekstą apie tévynės praradimą ir sunkumus, bet to pulso nepatyrė ir galbūt nelengvai ji geba permynti. Iš dalies tai juntama skaitant šiaip jau autentiška patirtimi paramą E. Gudonytės istoriją, kurioje mėginama prabili jaunosios giminės grandies, beveik negyvenusios „pasakų Lietuvoje“, balsu. Iš fragmentiško pa-

¹http://www.respublika.lt/ltnaujienos/kultura/interviu/rasytojas_humoristas_jurgis_gimberis_juokingumu_politiku_niekas_nepranoks/

Akvilė MAKARAVIČIŪTĖ

Muzika ir jos simboliai šiuolaikinėje literatūroje

Muzikos ir literatūros santykiai, tarpusavio įtakos, sankirtos, paralelės, analogijos kelia literatūrologų, muzikologų ir menotyrininkų susidomėjimą. Muzikos ir literatūros ryšiais domisi: R. Subotnik, C. Stanger, M. Bristigeris, T. Kneifas, E. Tarasti, lietuviė I. Jasinskaitė, R. Brūzgienė. Tai du atskiri menai, bet jų sąveika kuria naujas reikšmes ir prasmes, kurias perprasti ir analizuoti gana sudėtinga, tačiau tikslinga. Tendenčija literatūros tekste pasitelkti muzikos įvaizdžius, simbolius, motyvus yra itin ryški postmoderniuose kūriniuose. „Postmodernistinėje kultūroje kaip niekuomet anksčiau stiprėja menų sąveika arba, kitais žodžiais tariant, verbalinių-vizualinių, garsinių, muzikinių ritminių struktūrų susipyrimas, aktualėja sinestezinės tendencijos“ (3, 10). Požiūris į meno kūrinį ir jo galimybes yra iš esmės pakitęs. Literatūros kūrinyse nebegalė būti tik estetinis produktas, nes tekstas – gana dinamiškas, jame dialogiškai sąveikauja skirtinti diskursai, išryškindami kelių menų sąlytę.

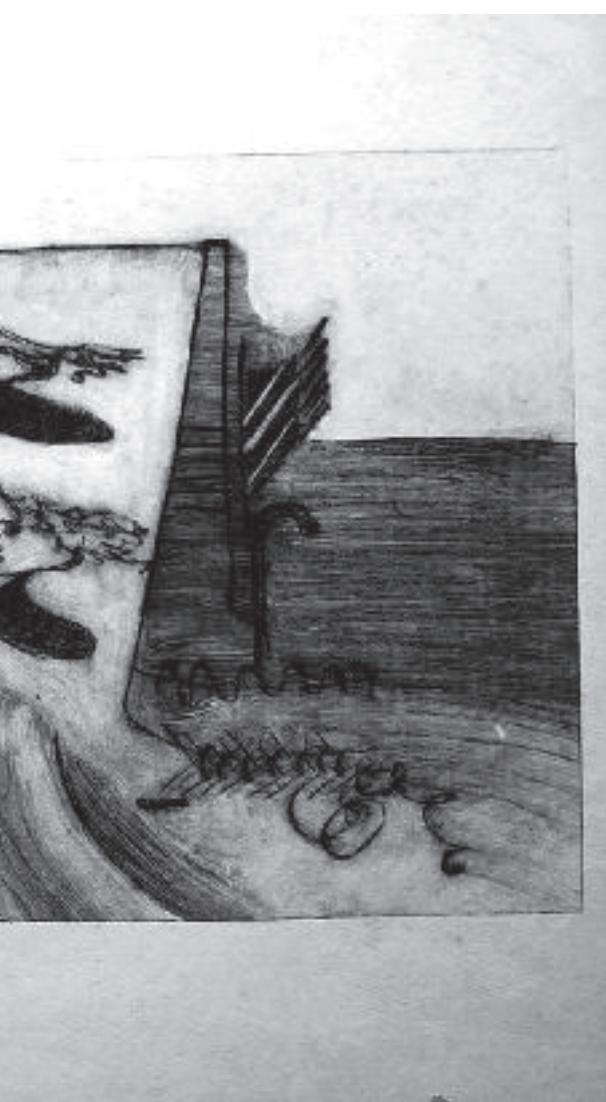
Kai kurie mokslininkai, kalbėdami apie literatūros ir muzikos ryšį, pastarąjį pabrėžia kaip svarbų kūrėjo psychologiją ir, savaimė suprantama, kūrybos procesą lemiantį veiksnių. „C. G. Jungas savo darbuose kalba apie archetipinę muziką, kylančią iš kolektyvinės pasąmonės – giliausio psichikos lygmens, kuris yra labiausiai nepasiekiamas suvokiančio, mąstančio proto dalis. Šioje superasmeniškoje sferoje, į kurią didieji menininkai pasineria semtis įkvėpimo, jie randa

egzistuojančią reakcijų sistemą ir savybes, kuriuos apibrėžia, modeliuoja jų kūrinio gaires.“ (5, 39). Tikint C. G. Jungo teorijomis galima teigti, jog muzikinių įspūdžių naudojimą literatūros tekste lemia tam tikri dalykai, kurie slypi raštojo pasąmonėje. Dėl to muzikos ir literatūros ryšys, konkretiai muzikos vaidmuo literatūros tekste, tampa dar paslaptingesnis. Pažvelgus į kelis literatūros šaltinius, kuriuose ryškus muzikos kontekstas, galima atsakyti į klausimą, kokią reikšmę literatūros kūriniuose atlieka muzika ir jos simboliai.

Tikslinga minėti Andrea Camilleri'o ir Hartmuto Lange's šiuolaikinę prozą. A. Camilleri's (1925 m.) – italų kilmės rašytojas, kuriantis romanus, kuriuose atispindi Sicilijos gyvenimas. Pasaulinio pripažinimo autorius sulaukė sukūrės inspektorius Montalbano personažą. H. Lange (1937 m.) – vokiečių rašytojas, kurio knygos išverstos į prancūzų, italų, ispanų, anglų kalbas. Turbūt tai, kad autorius anksčiau rašė dramas, lemia jo kūriinių įtampą, dinamiką, paslaptinguomą, nerimo atmosferą. Šiuos kūrėjus sieja tai, kad jų tekstuose ryškus muzikos vaidmuo. A. Camilleri'o romane „Smuiko balsas“ bei H. Lange's „Styginių kvartetas“ svarbus muzikos simbolis yra smuikas ir konkretūs muzikiniai kūriniai. Analizuojama proza yra intertekstai¹, nes joje rasime aliuzijų į kitus diskursus, šiuo atveju – muziką. „Smuiko balse“ pateiktai konkretūs muzikiniai kūriniai, kurie čia susiję su intertekstualumu. Tai fikcinio teksto nuorodos į realų muzikos pasaulį: „G. Tartini „Improvizacijos Correlli tema“, J. S. Bachas „Largo“, G. B. Viotti „24 koncertas mi minor“ (1, 202). I H. Lange's rom-

ną „Styginių kvartetas“ įkomponuotas Šionbergo 37-asis opusas. Iškelta hipotezė, jog muzikos pasaulio ženklai naujojoje prozoje, kitaip nei klasikinėje, žymi skausmą, prarastį, netektį, griūties momentą. Klasikinių muzikos simbolų svarbą knygoje „Kultūros tradicijos baltų literatūrose“ (1989) aptarė Silvestras Gaižiūnas. Muzikos aspekto įvedimą į grožinį tekštą literatūrologas aiškina žvelgdamas iš kultūrinės perspektyvos. Anot S. Gaižiūno, daina baltų tradicijoje – vertybiniškas centras, kuris modernioje kultūroje išlieka reikšmingas simbolis: „(...) rašytojams daina – estetinio tobulumo ir nepretenzingo, bet tikro dvasingumo matas, vienas svarbiausių estetinių ir etinių idealų, aplink kurį susidarė savotiška aureolė, mitinis laukas, vertybiniškas centras, per kurį palaikomas ryšys su seniausiomis nacionalinės kultūros tradicijomis“ (7, 38). Iš tiesų ne tik moderniuose tekstuose, ką akcentuoja S. Gaižiūnas, bet ir postmoderniuose yra „žaidžiam“ kultūros faktais, kurie naujausioje literatūroje kuria kitas prasmes. Tokiu principu H. Lange's, A. Camilleri'o kūriniuose remiamasi klasikinės kultūros elementais, šiuo atveju – muzika ir jos simboliais.

H. Lange's romanas „Styginių kvartetas“ – įtempta, meistriškai kuriama istorija, kurioje dramatiškumo, mistiškumo, miglotumo įvaizdži sudaro muzika – A. Šionbergo 37-asis opusas. Romanė šis kūrinyse yra centrinis motyvas, tad tikslinga aptarti intermedialumo sąvoką: „Intermedialumas – tai santykiai tarp heterogeninių teksto fragmentų bei kitarūsių tekstų (tapybos – literatūros, architektūros – literatūros ir kt.), tai skirtinos rūšies tekstų dialogas, kuris, kaip ir ben-

Gintauto VELYKIO iliustracija

dras inter-tekstinius dialogus, formuoja arba išplečia teksto prasmę“ (6, 33). Analizuoti šaltiniai yra intertekstai su užuominomis į klasikinę kultūrą, kurios elementai postmoderniuose tekstuose įgauna savitų reikšmių.

H. Lange’s tekste išryškinti muzikos terminai, kurie paraleliai atskleidžia ne tik muzikinio kūrinio ritmą, dinamiką, saskambį, bet ir personažo jausmus. „(...) pirmuosius šešis taktus pradėjo pernelyg skubėdamas. Štai truko iki *comodo*, kurią Berghofas atliko pernelyg garsiai ir dažnai užgoždamas alto atliekamą *con sordino*², nors nurodyta griežti *pianissimo*³. Galiausiai per trečiosios dalies *unisono*⁴ ējo klasingas *vibrato*⁵“ (2, 63-64). Kalbant apie muzikos elementų įkomponavimą į verbalinį tekštą, galima remtis R. Brūzgienės įžvalgomis: „Intermedialiosios referencijos variantas yra implicitinė referencija (intermedialioji imitacija). Tai lyg tam tikra transpozicijos rūšis, kai į literatūros tekstą perkeliami tam tikri modeliai ar schemas, tarkime, variacijos ar kitos formos, gali sukurti muzikos formos imitaciją tekste. Tai taip pat atitinką Scherzo klasifikacijoje „muziką literatūroje“ – kaip literatūros muzikalizavimas“ (4, 135). Tačiau tokis literatūros muzikalizavimas turi prasminį užmojį, nes taip atspindima pagrindinio veikėjo būseną, sugretinama muzika ir jausminė žmogaus plotmę. Muzikavimas buvo įtemptas, padrikas ir sudarė pakrikusio ritmo įspūdį, būtent taip – sumišęs, įsitempięs, kamuojamas daugybės klausimų ir abejonių – jautėsi Berghofas, tad muzika lyg tapo jo jausmų veidrodžiu. Jos ritmą, tempą personažas nuolat keičia pagal savo gyvenimo tékmę, kurioje po ramybės, darnos įsi-

vyrauja pavydas, įtarinėjimai, nerimas, įtampa, pyktis. Galima gretinti muziką ir Berghofo jausmų gamą: „*Allegro molto*⁶, *energico*⁷, kurią pirmasis smuikas apibréžė pradiniais taktais, tuo pat įgavo reikiama kiek nervingą, bet jokiu būdu ne skubotumo įspūdį darantį tempą. (...) po tiek nervingumo ir tramdomo disonanso reikia laukti atomazgos, paprastos melodingsos rimties, būtent žinomo *largo*⁸“ (2, 91). Tačiau kūrinio pabaigoje netikėtumas: „Berghofas nuleido smuiką ant kelių“ (2, 92). Jis neužbaigė savo dailies. Energina, dramatiška kūrinio pradžia – lyg veikėjo gyvenimo atkarpa, kai jis gyvena be dingusios žmonos ir vaikų, kai skendi jam vienam žinomuose rūpesčiuose. Kūrinys turi pasibaigti ramiai, melodingai, bet Berghofas nesugeba paslėpti, nutylėti jausmą, tvyrančios įtampos ir nebaigia groti, taip atspindėdamas chaotišką būseną. „Styginių kvartete“ A. Sionbergo muzika kuria pragaištingą situaciją, niūrią atmosferą, tragišką baigtį, griūtį. „Berghofas prisipažino. *Pavydo drama!* *Garsus smuikininkas nužudė žmoną ir vaikus!*“ – kitą dieną didelėmis antraštėmis skelbė bulvariniai laikraščiai“ (2, 152). Neurotiškas muzikos kūrinys susitapatino su veikėjo išgyvenimų gama. Muzika čia tarsi keičia gyvenimą, jai suteikama ne tik estetinė funkcija: „Nesu prietaringas, – sakė Berghofas, bet – prakeiku tą dieną, kai iš portfelio ištraukiau Kolišo kvarteto archyvinį įrašą. (...) Dėl savo dabartinės būklės jis kaltino Sionbergo muziką“ (2, 128).

„V. Sezemenas teigė, kad muzika išreiškia ne tik žmonių jausmus ir emocijas tiksliaja žodžio prasme – joje objektyvizuojasi įvairiausi gyvybės pasireiškimai ir net dar daugiau: ji apima visą fenomenalinio pasaulio dinamiką, kuri sukelia mumyse vidinį atgarsį“ (5, 39). Romanas – gana intriguojantis ir paslaptingas, tad jis baigiamas paliekant daugybę neatskleistų paslapčių ir klaustukų. Čia daug vienos skaitytojo interpretacijai, tad kiekvienas jų gali skaityti vis kitą istoriją su kitokiais dviejų žmonių gyvenimo vingiais, susietais stipria, žmogų veikiančia galia – muzika.

Italų rašytojo A. Camilleri’o romanas „Smui-ko balsas“ kupinas intrigų ir detektyvo elementų. Tai istorija apie nužudytą moterį ir visas aplinkybes besiaiškinančią pagrindinį veikėją komisarą S. Montalbaną. Šiam tyrimui aktualūs muzikiniai atspindžiai, muzikos simbolis smuikas ir jo garsai, kurie romane yra pranašiški. Išryškėja muzikos, kaip balso, verbalinio ženklo, įvaizdis: „Atrodė, kad natos pamažu virsta skiemenumis ar garsais, tam-pa kažkokiu skundu, antikine, kartais ugninga ar paslaptingai tragiška kančios giesme“ (1, 207). Iš šią citatą tikslingo žvelgti iš fenomenologijos perspektyvos. Natos, užrašytos ant popieriaus, yra regimos akimi, jos – vaizdinys, kuris grojant pa-prastai virsta garsu, skambesi. Čia staigiai kinta juslės, t. y. rega į klausą. Pasitelkiant natas išgau-namas iškalbingas garsas, primenantis ar net tam-pantis balsu, kuris perteikia moters skundą ir kančią. Jos kančia tragiška, ugninga ir be galos paslaptinga. „Lygiai pusę dešimtos maestro Barbera pradėjo. Vos po penkių minučių komisaras pa-siūto keistai, susijaudino, atrodė, kad smuiko garsai staiga virsta balsu, moters balsu, prašančiu iš-klausyti ir suprasti“ (1, 207). Muzika pradeda veikti personažą, nes ji pasirodo gana iškalbinga – galima įžvelgti personifikacijos momentą, kai smuikas tiesiog sužmoginamas, sudvasinamas. Čia svarbiausia klausos pojūtis, leidžiantis išgirsti svarbius dalykus, kuriuos praneša smuikas, suly-ginamas su moters balsu. Jam griežiant lyg sklin-da moters balsas – ji daug iškentėjo ir prašo suprasti ši šauksmą, kuris yra kaip išgyvenimų žen-klas. Smuikas padeda suprasti nužudymo aplin-

kybes: „Dar vis užsimerkės, leidosi vedamas to balsu. Matė save einanti į vilą, pereinanti svetainę, atidarant komodą, paimantį į rankas smuiko dėklą... Komisarui akýse nušvito ryški šviesa ir jis sudejavos“ (1, 207). Muzika – kelrodis, kuris personažą „veda“ teisinga linkme. Balsas atkuria prisiminimus ir padeda įspėti svarbiausią žmogžudystės motyvą – brangą smuiką. Nužudytos moters smuiko muzika perteikė jos tragišką patirtį. Be šio skambesio visos aplinkybės nebūtų at-skleistos, tad muzika yra svarbus romano akcentas.

Hipotezė, kad muzikos pasaulio ženklai naujojoje prozoje, kitaip nei klasikinėje, žymi skausmą, prarastą, griūties momentą, pasivirtinio. Literatūros tekste ji gali būti traktuojama ir suprantama įvairiai, jai galima priskirti įvairių reikšmių, tačiau akivaizdu, kad rašytojai rado būdą, kaip tekste, pasitelkiant gretimą diskursą (muziką), paslaptingai atskleisti būties, lūkesčių neišsipildymo aspektus. Muzika tampa teksto prasmės pranašu ir ženklina postmodernizmui būdingą autoriaus idėją – priversti sąveikauti skirtin-gus menus ir išgauti iš jų sąveikos prasme. Muzika konkretiuose tekstuose yra jausmų ir būsenų veidrodis, maža to – jos simboliai keičia personažo, kuris atspindi žmogų placiąja prasme, emocijas ir poelgius. Kaip parodė analizė, muzika gali tapti žmogaus dvasinės būsenos paralele ar jausminę žmogaus plotmę lemiančiu veiksniu bei skaudžius potyrius liudijančiu ženklu.

Šaltiniai:

1. Camilleri A. *Smuiko balsas*. Vilnius: Bal-tos lankos, 2011.

2. Lange H. *Styginių kvartetas*. Vilnius: Min-tis, 2004.

Literatūra:

3. Andrijauskas A. *Literatūra ir kitų menų sąveikos: Komparatyvistikos studijos. Postmodernaus mąstymo poveikis dabartinės estetikos metodologijai*. Vilnius: LLTI, 2005.

4. Brūzgienė R. *Intermedialumo tipologija: literatūros ir muzikos aspektas // „Acta litteraria comparativa „Kultūros intertekstai / Cultural intertexts / Interteksty kultury“*. Mokslo darbai, 2006, Nr. 2, Vilnius: VPU leidykla.

5. Brūzgienė R. *Muzikos ir literatūros ryšiai / „Krantai“*, 2002, Nr. 1 (3).

6. Brūzgienė R. *Literatūra ir muzika: paralelės ir analogai*. Vilnius: LLTI, 2004.

7. Gaižiūnas S. *Kultūros tradicijos baltų literatūrose: XX a. paralelės ir kontekstai*. Vilnius: Vaga, 1989.

Išnašos:

¹ Intertekstas – (...) citatų sankirtos erdvė. Bet koks tekstas yra intertekstas (Melnikova I. *Intertekstualumas: teorija ir praktika*. Vilniaus universiteto leidykla, 2003.).

² *Con sordino* (it.): švelnus švilpiantis garsas.

³ *Pianissimo* (it.): muz. labai tyliai.

⁴ *Unisonas* (it. *unisono* – vienu balsu): 1. dviejų arba daugiau vienodo aukščio muz. garsų sąskambis; kelių atlikėjų dainavimas arba griežimas grynosios primos intervalu; 2. dviejų garso šaltinių virpesių dažnių lygybė.

⁵ *Vibrato* (it.): 1. muz. artikuliacijos rūšis: pirštu virpinama muz. instrumento styga, klavišas, vožtuvas; 2. nepageidaujami dainininko balso virpesiai.

⁶ *Molto allegro* – labai greitai.

⁷ *Energico* – energingai.

⁸ *Largo* (it. plėciai, lėtai): 1. muz. tempas, siek tiek lėtesnis už adagio; 2. lėto tempo muz. kūrinys.

16 Vilniaus langas

Andrius JAKUČIŪNAS

...ir apie tai, kaip... šlamėjo vieno tokio renginio baigiamoji dalis

Pabandęs mąstyti, kas svarbaus kultūriniai sostinės gyvenime nutiko pastarą savaitę, norom nenorom prisimeni Europos šalių kino forumą „Scanorama“. Tiesa, nesu didelis kino maniakas, todėl negalėčiau sakyti, kad minėtasis renginys būtu kaip nors esmingai sujaukęs mano gyvenimą, tačiau poveikio (ypač netiesioginio) būta – tarkim, nemažai socialinio tinklo „Facebook“ lankytojų šią savaitę buvo apleidė savo virtualius būstus, nes dienas ir vakarus leido minkštose kino teatru kėdėse, vadinas, aš išgirdau mažiau paskalų, o tai mane kaip vieną iš opozicinio, antikultūrinio (bet vis dar neegzistuojančio) žurnalo „Dievai“ ideo- logijos kūrėjų vercia jaustis nepatogiai: iš principo mažiau paskalų negali būti – jų turi tik daugėti.

Vis dėlto keletą eilučių „Scanoramai“ turiu skirtis, juolab kad savaigali paskelbt konkursinės programos „Naujasis Baltijos kinas“ nugalėtojai. Pasak organizatoriu, iš viso konkursinėje festivalio programoje varžesi 17 Baltijos šalių trumpametražių filmų – 6 lietuviški, 3 latviški ir net 8 estiški. Geriausiuosius rinko tarptautinė vertinimo komisija, kuriai šiai metais pirmiinkavo Krzysztofas Zanussi, garsus lenkų kino režisierius, sukūrės daugiau nei 50 vaidybinių ir dokumentinių filmų. Tarp komisijos narių buvo ir Dagmara Jacobsen, produserė iš Vokietijos, Europos kino akademijos tarybos narė ir kino gamybos kompanijos „Selavy Filmproduktion“ bendraturtė, Sitora Alieva, atviro Rusijos kino festivalio „Kinotauras“ direktorė, ir Thanatos Anastopoulos, graiku režisierius, kurio naujausia filma „Duktė“ šiai metais rodė „Scanorama“.

Geriausiu visos programos trumpametražių filmu pripažintas estų režisierės Marios Reinup filmas „Mai“, pasakojantis apie pagrindinės herojės Mai naktinę kelionę autobusu į kitame miesto gale vykstantį vakarėli. Be jos autobuse – tik du treninguoti narkomanai. Mergina supranta – vienam jų reikia skubios pagalbos, jis arti mirties. Tačiau Mai susiduria su vairuotoju ir naujų keleivių abejingumu.

Konkurse buvo renkamas ir geriausias lietuviškas trumpametražis filmas. Apdovanojimas atiteko Lino Mikutos dokumentinei juostai „Pietūs Lipovkėje“. Tai pasakojimas apie Vilniuje, Liepkalnio gatvėje, iškurtą valgyklą ir jos lankytoujus. Bendrovė TEO LT, AB lietuvių autorių apdovanojo 10 tūkst. litų vertės finansine parama būsimam kino projektui.

Šiai metai specialaus žiuri paminėjimo sulaukė dar du konkursinės programos filmai. Už „Etiudą“ buvo apdovanota lietuvių režisierė Austėja Urbaity bei įvertintas latvių režisierius Edmundas Jansonas animacinis filmas „Choro gastrolės“.

Vis dėlto „Scanorama“ – dar ne viskas. *Šurmuojant* Europos šalių kino forumui, kažkurioje VU auditorijoje patylukais įvyko tradicinis, jau spėjės pabūti ir kultiniu, ir odioziniu VU Filologijos fakulteto studentų renginys „Filologijos rudo“^o. Rašau „patylukais“, nes informacijos apie jį nebuvu (bent as neradau) jokiame kultūriniai leidinyje, nė viename dienraštyje ar interneto portale, taigi pasiplūdimai ir kaltinimai socialiniame tinkle „Facebook“ (tik nesakykite, kad daryti iš-

vadas iš „Facebook“ komentarų „negražu“, „neteisinga“ ar tuo labiau „neetiška“ – kiek teko patirti, tai yra patikimiausia, operatyviausia ir objektyviausia informacijos priemonė, kurios transliuojamos informacijos nėra prasmės slėpti, nes ji ir taip vieša, – be to, čia ir nebus jokių išvadų) tapo vienintele atsvara savigyra ir patosu dvelkiančiam informaciniam pranešimui, kurį sukūrpė ir išspaustino renginio organizatoriai – VU Filologijos fakulteto studentų atstovybė.

„Orams negailestingai rudenejant antrajį lapkričio penktadienį šlamėjo (!!!) šilčiausio ir svarbiausio Filologijos fakulteto renginio baigiamoji dalis. I „Filologijos rudenį“ pasiklausyti laureatų skaičiymu ir apdovanojimų po Vinco Krėvės auditorijos skliautais prigužėjo daugybė klausytojų. Nuotaikos buvo poetiškai jaukios. Meditatyvūs pastelių atspalvių miesto vaizdai, supantys publiką, ir jaukiai blyškus apšvietimas, sklindantis nuo scenos, kūrė renginiui būdingą atmosferą, buriančią malonių vakarui. Romantiška ramuma labiausiai, rodos, paliebt laureatus, kurie skaityti kūrybos žengė laisvai ir be jaudulio“, – Jeronimo Ignatavičiaus panegirinis tekstas tikriausiai turėjo užkirsti bet kokios kritikos galimybę. Deja... Atrodo, tai vienintelis teigiamas atsiliepimas apie renginį internte – juos galima būti skirstyti nebebt į blogus ir labai blogus. Antai Greta Ambrazaitytė, kaltinanti organizatorius atsisakius publikuoti jos kritinį tekstą Filologijos fakulteto studentų laikraštyje (ir dar pareiškusi, kad ji „pažeidžianti etikos normas“, o žodžio laisvė neva esanti „visuomenės nesėkmė“), renginiui negaili karčių žodžių: „Atrodo, kad „Filologijos rudenė“ vertybė – savitumo neigimas, užsispurusiai sekama tradicija ir devynis iš dešimties kartų pasitvirtinant sakiniu kriterijaus pergalė prieš turinį. Žvelgiant „gilyn į tunelius“, ima pîrštis nuojauta, kad VU politika kūrybos atžvilgiu yra idėjų cenzūravimas ir laisvo žodžio baimė. Semantinis teksto laukas vertinant poeziją ir prozą tampa apskritai nebesvarbus, kai vienintelis teksto kokybės kriterijus yra tarnybinių žodžių atsiskyrmas, gramatikos ir tradicinio rimo išlaikymas. Cituojant vieną komisijos nari – tekstas geras tada, kai paprasta tiksliai nusakyti teksto žanrą, o „iš paties kūrinio nedaromos baltojos gulgės“. Akiavazdu, kad tos „baltojos gulgės“ šiuo atveju užleido vietą klišems. (...) Šiandien sužinojau, kad komisiją pasiekė ne viša siusta kūryba. Ką veikia studentų atstovybė ir tie žmonės, kurie organizavo renginį? Tai tada tegul geriau patyl ir nebep*sa proto su visokiais „kokie mes faini ir kaip viską gerai padarėm“ straipsniais, bet kur tau, jiems vis tiek viskas gerai atrodo... Išvis jau pradėjau manyti, kad studentų atstovybė – organizatoriai – patys savo pirminę „atranką“ pasidare prieš perduodami komisijai. (...) Šiaip mane, kas be ko, užkniso tie „Filologijos rudenė“ dalyviai, kurie save laiko mesijais, pranašais – tautos lavintojais kankinių intocijom (tokia jau tendencija formuoja)... Šlykštū. Aišku, juokėmės mës ten, bet gal reikia ir rimtai pažiūrėt, nes tokiai tempais „Filologijos rudo“ greitai išvis taps cirko arena (jeigu dar netapo). Tai VU vyksta čia ir dabar, bet kalbēti apie tai neleidžiama ir nerorma. Per tokius renginius brukamas šlamštas, propaguojamas iškreiptas kokybės supratimas ir formuojamas prastas literatūros skonis, nekalbant apie visa kita.“

Jaunas poetas Mindaugas Kirka rašo: „Faketas, kad renginys silpnas. Prieš keletą metų viskas man atrodė geriau nei dabar. Netgi aplinka išskirtines buvo. Nepažistu filologyno, bet veiksmas vykdavo kažkokioje salėje ir tai, bent mane, maloniu nuteikdavo nei eilinė auditorija (na, gal tik man jি eilinė). Taip pat ir autorių stipresnių dalyvaudavo. Jau pernai man buvo liūdnas, jog pasitaikė vos keli žmonės, kurių tekstai išsiskyrė. Šiemet dar prasciau – mačiau tik porą tokių žmonių, rašančių poeziją (aišku, nežinau, kokie laureatės tekstai, – kas nors turėjo juos paskaityti), o prozos tebuvo vienas kūrėjus, kurį išsidėmėjau. (...) Geriau jau renginys būtų skirtas, pavyzdžiui, tos Akvilės (kuri grojo kančlémis ir liaudiškai dainavo) koncertui, nes ten mačiau poeziją ir kokybę, o ne, tarkim, kažkokiai merginai, kuri yra S. Néries gerbėja ir rašo, kaip nereikėtų rašyti, – visgi jos „rimas“ labiau kėlė tragedių juoką, nei rėžė ausi. Visa kita liko kažkokioje pilkumoje – išblésę ir neįsidėmėtinia. Galbūt organizatoriams derėtu pagalvoti, ką daryti, jeigu nėra iš ko atrinkti skaitovų, o ne kaip nors užpildyti dalyvių stygij. Pirmiau juk turėtų būti orientuotas į kokybę, o ne į norą išlaikyti standartinį skaitovų skaičių.“

Dominykas Norkūnas: „Iš tiesų liūdnas, kad VU bendruomenei atstovaujanti „kūrybinė mažuma“ daugeliu atžvilgiu primena būri mirtinai susikausčių kompleksuotų valstietelių, kurių sąmoningumo čakros beviltiškai užkimštos provincijos karviausdžiu. Tad nenuostabu, jog tokie bijo kritikos savo adresu. Dėl Subačiaus – jis yra puikus pavyzdys, kaip galima gerai išmanyt literatūros teoriją, neturint literatūrinės nuovokos. Ne veltui ateitiinkas.“

Ką galėčiau pridurti?

Menu, prieš ketvertą ar daugiau metų „Filologijos rudenė“ balsėjausi – tuomet jis vyko Mokytojų namuose, ir man atrodė degradavęs, niūrus, nepakenčiamas. Galbūt, – jei būciau apsilankęs, – tą patį sakyčiau ir apie šių metų renginį. Bet gal ir ne. Nûn kyla įtarimas, kad gal „blogas“, „nepakenčiamas“ renginys tik todėl, kad jí seniai išaugomė – t. y. „kalti“ mes, o ne renginys. (Čia atkreiptinas dėmesys, kad pikčiausiai apie jí atsiliepia vyresni studentai arba jau baigę universitetus žmonės). Ar vis dėlto „Filologijos rudenė“ ištiko tragedija, kai jí pradėjo organizuoti atstovybė, o ne patys studentai, kaip būdavo kitados? Nežinau. Nieko nespresiu – juk ir renginyje, kaip jau sakiau, nebuvau. Bet iš principo tikiu, kad visi teisūs: buvo siaubingas, nepakenčiamas renginys, buvo šaunis ir neužmirštamas renginys – ir, svarbiausia, abu jie vyko ten pat, tuo pačiu metu.

Būna ir taip.

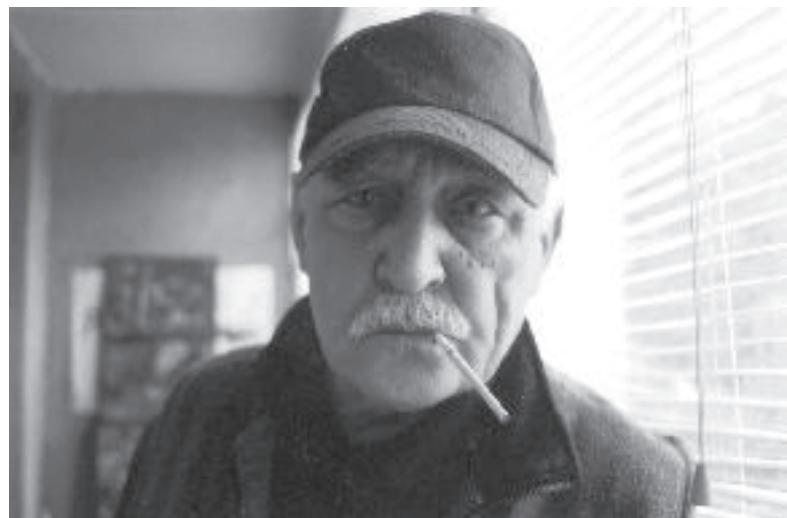
P. S. Faktai: kiek pavyko suprasti iš pasisakyti, prizas už geriausią prozą atiteko Paulai Urbonaičiui, moksleivei iš Marijampolės (teko skaityt keliis jos kūrinėlius, man patiko). Už geriausią poetinę kūrybą įvertinta į renginį negalėjusi atvykti Donata Gasiliūnaitė, buvo pasigesta ir Kristinos Ramanauskaitės, nominuotos skaityti kūryba renginio metu. *Alumnų* apdovanojimas įteiktas Antanui Breikiui. „Gerbiamą komisiją“, pasak Filologijos fakulteto spaudos organo, sudarė doc. A. Tikuišienė, prof. P. V. Subačius bei *alumnų* atstovas, potėtas bei žurnalistas Liutauras Leščinskas.

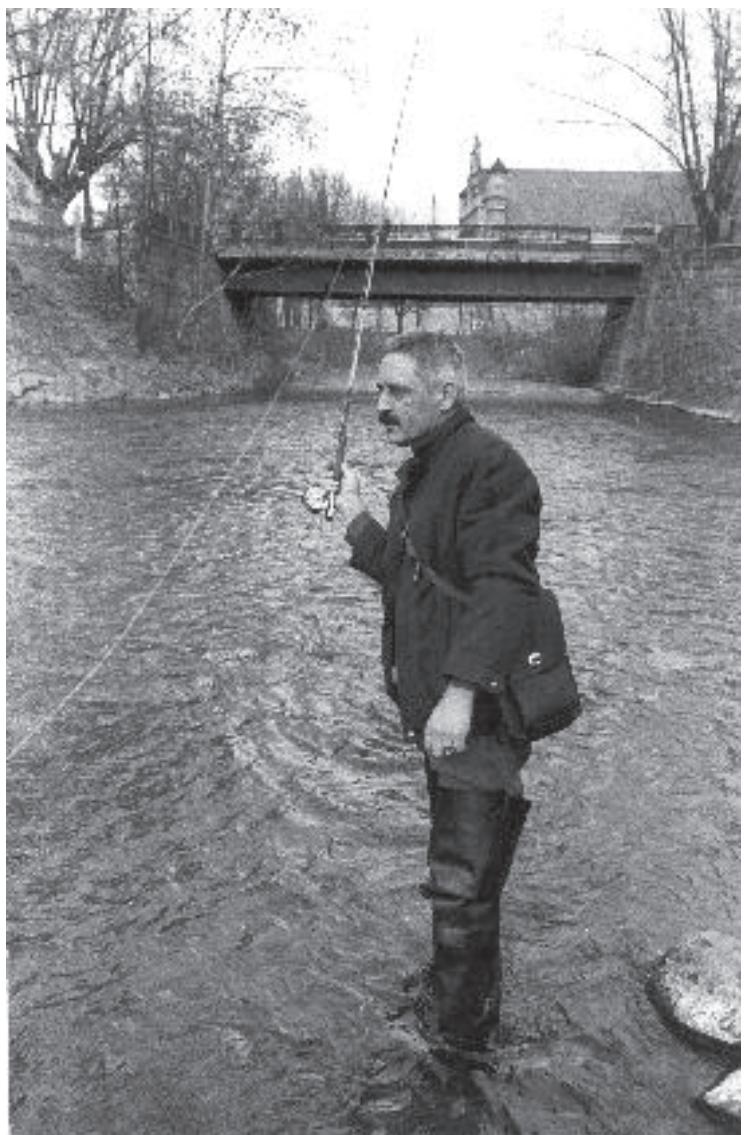
Romualdas RAKAUSKAS

Iš spaudai rengiamo albumo

Triveidė knyga

2013 m.

1986 m.

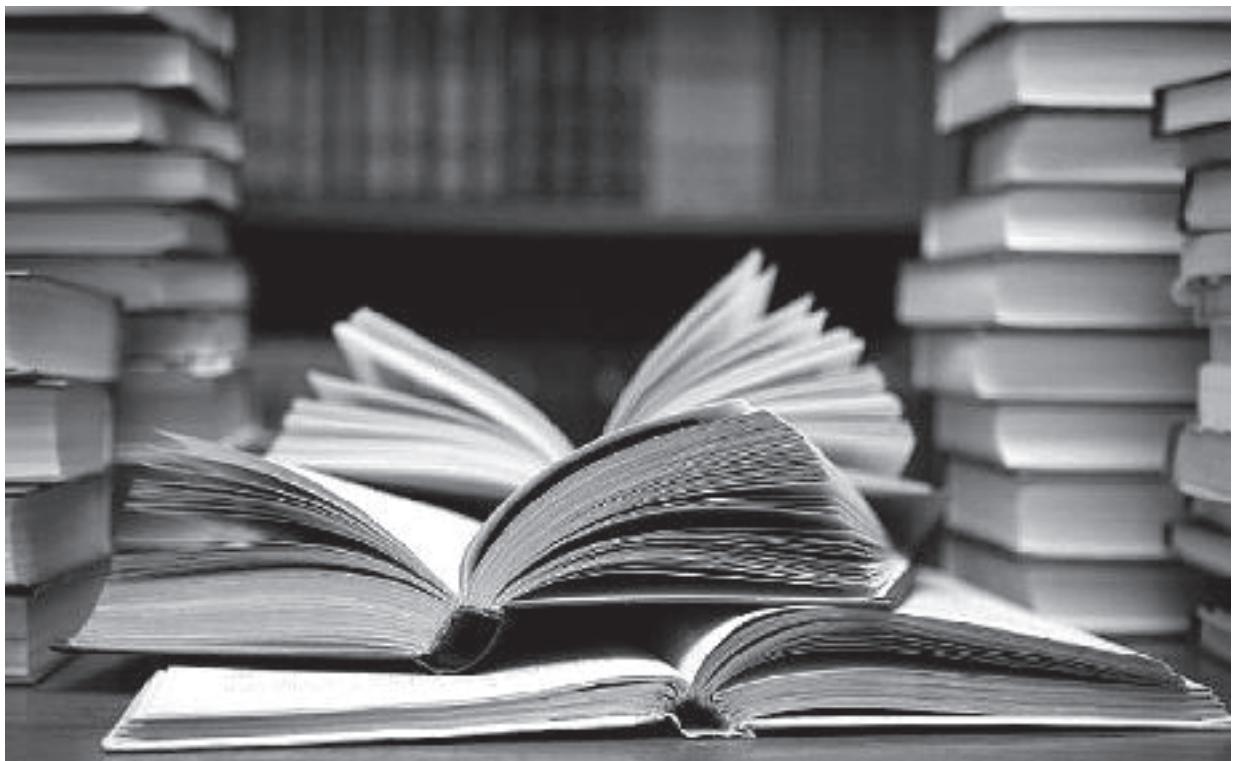
Rašytojas Leonardas Gutauskas

Gali nutaptyti medį, lauką, upę. Bet nenuapatysi upės judėjimo, vėjo, to, ką tau sukelia tie vaizdiniai, ką pažadina. O literatūra gali išreikšti, ko nepasako vaizdas. Tai ne septynios spalvos, kurias maišai, maišai, maišai, maišai, o šimtai tūkstančių žodžių, kur kiekvienas turi ne vieną prasmę. Išivaizduokite, kokios galimybės išreikšti ir savo sielą, ir pajautas, ir jausmus, ir atmintį.

1986 m.

18 Knygos

Kauno kalėdinė knygų mugė

Lapkričio 22–23 dienomis Kaune rengiama Kauno kalėdinė knygų mugė.

Mugės atidarymas – 10 valandą Vytauto Didžiojo universitete (K. Donelaičio g. 52). Sveikinimo žodžius tars mugės globėjai – VDU mokslo prorektorius, akademikas Juozas Augustis, Kauno savivaldybės vicemeras Vytautas Vasilenko ir Mažų ir vidutinių leidėjų asociacijos valdybos narė, „Žaros“ leidyklos vadovė Ramutė Žandarienė.

Mugėje leidėjai pristatys naujausias knygas. Lankytojai galės ne tik apžiūrėti, išsirinkti ir įsigyti įdomiausių knygų, bet ir dalyvauti knygų sutiktuvėse, pristatymuose.

Kauniečius, miesto svečius, moksleiviją, visus, kas myli ir skaito knygas, kviečiame į susitikimus su knygos kūrėjais – rašytojais, istorikais, menininkais, leidėjais.

Mugėje dalyvauja leidyklos: „Aida“, „Algarvė“, „Andrena“, „Bonus animus“, „Charibdė“, „Eglė“, „Gimtasis žodis“, „Homo liber“, „Mijalba“, „Raidynėlis“, Rašytojų sajungos leidykla, VDU leidykla, „Versus aureus“, „Žara“, „Nemunas“, „Kauko laiptai“.

Knygos bus parduodamos leidyklų kainomis.

Kalėdinę knygų mugę rengia:

Lietuvos mažų ir vidutinių leidėjų asociacija, VDU leidykla ir Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešoji biblioteka.

Renginį padeda organizuoti Pasaulio lietuvių centras.

lankas“ vadovas Vidmantas Zavadskas.

15 val. Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešojoje bibliotekoje – rašytojo Laimono Inio kūrybos pristatymas. Dalyvaus autorius, Pasaulio lietuvių centro generalinis direktorius Valdas Kubilius.

16 val. VDU III rūmų II a. fojė – Romos Dragūnienės knygos „Kristalų galia“ pristatymas. Apie akmens galias ir pagalbą žmogui pasakos autorė Roma Dragūnienė. Dalyvaus leidyklos „Mijalba“ vadovė Vilma Urbanavičienė.

17 val. VDU III rūmų II a. fojė – A. Kaminsko poemos „Žemės žiūréjimas“ sutiktuvės. Dalyvaus autorius, VDU istorikai, literatūrologai, leidyklos „Naujasis lankas“ vadovas Vidmantas Zavadskas. Renginio moderatorius – Robertas Keturakis.

23 d., šeštadienį,

13 val. VDU III rūmų II a. fojė – kauniečio tautosakininko, profesoriaus Norberto Vėliaus mokinio Gino Žiemio autorinės knygos „Dingęs pasaulis“ (baltų senojo kosmologija) ir kunigo Antano Janonio sudarytą pasakėčių rinktinės „Dulkį sauja“ sutiktuvės. Dalyvaus etnologas Ginas Žiemys ir leidyklos „Asveja“ vadovas Stanislovas Bagvilas.

14 val. VDU III rūmų II a. fojė – Loretos Stonkutės romano „Azahielle“ sutiktuvės. Dalyvaus autorė ir leidyklos „Mijalba“ vadovė Vilma Urbanavičienė.

15 val. VDU III rūmų II a. fojė – knygos „Nepaprastos vonios galios“ sudarytoja, vaistininkė Virginija Bertulė pasakos apie gydomujų žolelių naujojią kasdienėms vonios procedūroms. Taip pat dalyvaus leidyklos „Mijalba“ vadovė Vilma Urbanavičienė.

16 val. VDU III rūmų II a. fojė – Gabi Mundo romano „Širdis“ (moters sékmės istorija) sutiktuvės. Dalyvaus leidyklos „Mijalba“ vadovė Vilma Urbanavičienė.

17 val. Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešojoje bibliotekoje – Julius Kelero poezijos knygos „Vėliau, gerokai vėliau“ pristatymas. Dalyvaus autorius, poetė, literatūrologė Erika Drungytė, VDU doc. dr. Dalia Kuizinienė, leidyklos „Homo liber“ vadovas.

22 d., penktadienį,

10 val. VDU III rūmuose (K. Donelaičio g. 52) – mugės atidarymas.

12 val. VDU III rūmų II a. fojė – Tautvydos Marcinkevičiūtės knygos vaikams „Etruskai valgė druską“ sutiktuvės. Dalyvaus autorė, poetė Robertas Keturakis, poetas Vidmantas Kiaušas-Elmiškis ir leidyklos „Homo liber“ vadovas Vilius Guzauskis.

13 val. VDU III rūmų II a. fojė – leidykla „Žara“ pristatys Georges Ifrah „Universalioji skaičių istorija“, Michael Willers „Kasdieninė mūsų algebra“. Susitikimo tema – mokslo populiarinamoji literatūra vakar, šiandien ir rytoj.

13 val. Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešojoje bibliotekoje (Laisvės al. 57) – knygos apie Č. Sugiharą „Sakuros Lietuvoje“ pristatymas. Dalyvaus projekto organizatorius Ignas Skalauskas, Pasaulio lietuvių centro generalinis direktorius V. Kubilius, Č. Sugiharos muziejaus direktorius S. Davidavičius, leidėjai, VDU japonistikos klubo HASHI nariai.

14 val. VDU III rūmų II a. fojė – leidyklos „Gim-

tasis žodis“ redaktorė Vida Bekštienė pristatys knygas „Aš norėjau sesutės“, „Vanesa ir Virdžinija“, „Draugė mergaitė ir suaugė žmonės“ ir „Hamsunas: svajotojas ir užkariautojas“.

14 val. VDU III rūmų II a., M. Gimbutienės auditorijoje – prof. V. Levandausko monografijos „Lietuvos mūro istorija“ pristatymas. Dalyvaus autorius, knygos redaktorius, dailininkas ir VDU leidyklos vyr. redaktorius Robertas Keturakis.

14 val. Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešojoje bibliotekoje – R. Neimanto knygos „Gamtos dvasia“ pristatymas. Dalyvaus autorius R. Neimanto duktė Evelina Garliauskienė, projekto iniciatorius dr. A. Zykas, Pasaulio lietuvių centro generalinis direktorius Valdas Kubilius.

15 val. VDU III rūmų II a. fojė – gydytojo Romualdo Šemetos knygos „Gimdymas su šypsena“ pristatymas. Dalyvaus autorius ir leidyklos „Mijalba“ vadovė Vilma Urbanavičienė.

15 val. VDU III rūmų II a., M. Gimbutienės auditorijoje – poetė Roberto Keturakio kūrybos pristatymas. Dalyvaus monografijos autorė I. Stepukonienė, Robertas Keturakis, leidyklos „Naujasis

Kompozitoriaus ir vargonininko Heinricho Scheidemanno 350-osios mirties metinės

Šiemet sukanka 350 metų nuo šiaurės Vokietijos baroko vargonų meistro Heinricho Scheidemanno (1596-1663) mirties. Šia proga susipažinti su nedaug kam Lietuvoje pažįstamo kompozitoriaus kūryba aktyvus vargonų muzikos populiarintojas, kompozitorius ir pedagogas dr. Vidas Pinkevičius vargonų muzikos mylėtojus pakvies į savo koncertą, kuris **lapkričio 23 d., šeštadienį, 18 val.** vyks Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje.

Koncerto programoje skambės H. Scheidemanno Praeambulum in d, Magnificat I Toni (4 versos), Praeambulum in C, Vom Himmel hoh da komm ich her (4 versos), Praeambulum in e, Erbarm dich mein, o Herre Gott (2 versos), Praeambulum in G, Canzon in G, Praeambulum in g, O Gott, wir danken deiner Gut (2 versos), Praeambulum in F, Komm, Heiliger Geist, Herre Gott ir Magnificat V Toni (4 versos).

Kaip pasakojo V. Pinkevičius, tam tikru metu H. Scheidemannas buvo svarbiausias Hamburgo vargonininkas, jis ilgą laiką vargonavo Šv. Kotrynos bažnyčioje didžiuliais 4 manualų vargonais.

H. Scheidemannas buvo vienas iš garsiausių

Amsterdamo vargonininko Jano Pieterszoono Sweelincko mokinį, iš jo perėmęs visą polifonię meistrystę. Amžininkai rašė, kad H. Scheidemanno muzika ypač „saldi“. Toks epitetas muzikui skirtas norint jį palyginti su kitu J. P. Sweelincko mokiniu Jacobu Praetorijumi, kurio stiliumi buvo būdingas rimtumas.

Anot V. Pinkevičiaus, koncerte atsispindės beveik visi H. Scheidemanno vargoninės kūrybos žanrai – laisvosios ir chorala nepagrįstos praembulės, kanconos bei liuteroniškų choralu pagrindu sukurtos choralinės variacijos ir fantazijos. Vargonininkas gros ir šeštadieninių Mišparų liturgijai naudotus „Magnificat“ ciklus.

Pasak V. Pinkevičiaus, šiuos polifoniškai sudėtingus kūrinius H. Scheidemana užrašė natomis tam, kad jie būtų kaip improvizacijos modeliai – be to negalejo išsiversti né vienas nors kiek svarbesnės Vokietijos bažnyčios vargonininkas.

V. Pinkevičius studijavo Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, o 2001-2003 m. – Rytų Mičiganio universitete (JAV), kur īgijo Humanitarinių mokslo magistro diploma. 2006 m. baigė Nebraskos-Linkolno universitetą (JAV) ir īgijo Muzikos

menų daktaro laipsni. Šiuo metu V. Pinkevičius dėsto Nacionalinėje M. K. Čiurlionio menų mokykloje, yra aktyvus vargonų ir improvizacijos meno populiariotojas, Nacionalinės vargonininkų asociacijos prezidentas ir Vilniaus universiteto vargonininkas bei VU vargonų studijos „Unda Maris“ ikūrėjas ir vadovas.

Šis renginys yra VU Kultūros centro rengiamo ciklo „Muzikos valanda VU Šv. Jonų bažnyčioje“ dalis. Ciklo organizatoriai siekia supažindinti klasytojus su daugiau kaip 2000 metų istoriją turinčiu muzikos instrumentų karaliumi, didžiausiais Lietuvos vargonais, atskleisti šio instrumento grožį ir itin plačias galimybes bei siūlo pasižiūrėti nemokamą videoekskursiją apie VU Šv. Jonų bažnyčios vargonus: <http://www.vargonininkai.lt>. V. Pinkevičius šiame tinklalapyje vykdo švietėjišką veiklą apie vargonus ir jų meną, čia kiekvienas šios muzikos mylėtojas gali nemokamai užsiprenumeruoti naujienlaiškį el. paštu.

Bilietai parduodami prieš koncertą renginio vietoje. Kaina – 15 Lt; moksleiviams, studentams, neigaliems ir seniorams, turintiems pažymėjimus, – 10 Lt.

Advento vakarui atėjus

Lapkričio 23 d., šeštadienį, 16 val. Bažnytinio paveldo muziejus kviečia į Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ jaunių choro koncertą „Advento vakarui atėjus“. Koncerte dalyvaus fleitys ansamblis bei mokyklos balso lavinimo klasės mokinės. Programoje skambės lietuvių liaudies dainos.

Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ jaunių chore dainuoja 13-15 metų mergaitės. Kasmet kolektyvas surengia keliolika koncertų miesto ir šalies visuomenei, dalyvauja tarptautiniame festivalyje „Poezijos pavasaris“ Vilniuje bei mokyklos organizuojamame tarptautiniame vaikų ir jaunimo chorų festivalyje „Liepaičių draugai Vilniuje“.

„Liepaičių“ jaunių choras dainuoja su Vilniaus Šv. Kristoforo kameriniu orkestru (vadovas Donatas Katkus) ir Lietuvos Nacionaliniu simfoniniu orkestru (vadovas Gintaras Rinkevičius). Choras yra atlikę Arthurų Honegerio oratorią „Žana D'Ark ant laužo“, Benjamingo Britteno „Karo Requiem“, Michaelo Haydno „Missa St. Leopold“, dalyvavęs Piotro Čaikovskio baletu „Spragtukas“ bei Giacomo Puccini operos „Bohema“ pastatymuose.

Jaunių choras yra nuolatinis Lietuvos dainų švenčių, tarptautinių festivalių-konkursų dalyvis, pelnęs diplomų ir laureato vardų: 2008 m. – XXXVI tarptautiniame dainų festivalyje-konkurse „Svatky Pisni Olomouce“ (Čekija) – aukso medalį, 2010 m. – IX tarptautiniame Giuseppe's Zelioli jaunimo chorų festivalyje-konkurse Leke (Italija) – pirmąją premiją, 2013 m. – XXXI tarptautiniame muzikos festivalyje Kantonigros (Katalonija, Ispanija) – laureato vardą ir I vietą vaikų chorų kategorijoje.

Nuo 2010 m. choro vadovė – mokytoja eksperė Audronė Steponavičiūtė-Zupkauskienė. Tai viena iš didžiausių patirtų turinčių pedagogių, aktyviai dalyvaujančių ne tik mokyklos, bet ir Lietuvos muzikiniame gyvenime. A. Steponavičiūtė-Zupkauskienė – festivalių, konkursų vertinimo komisių narė – veda seminarus bei atviras pamokas šalies ir užsienio pedagogams, vadovauja Vilniaus moterų chorui „Liepos“.

Fortepijono meno simpoziumas „Pianistas XXI amžiuje. naujų iššūkių ir sprendimų laikas“ / studijų savaitė su Juilliardo profesoriu Julianu Martinu (JAV)

lapkričio 27–gruodžio 2 d. Kaune

2012 m., pasirašius sutartį su viena garsiausių meno mokyklų pasaulyje – Juilliardo mokykla, VDU tapo pirmuoju šios Amerikos aukštostos mokyklos partneriu Rytų Europoje. Šios mokyklos tarptautinis prestižas ir sukaupta patirtis yra ypatingai svarbi posovietinio regiono šalims, siekiančioms savo muzikinį, kultūrinį ir estetinį lavinimą grįsti laisvės ir atvirumo idėjomis. Juilliardo mokykla muzikinio lavinimo tradicijas puoseleja aukščiausiu meistriškumu ir naujausiais interpretaciniiais ieškojimais, todėl tiesiant bendradarbiavimo tiltus, labai svarbu perimti šios mokyklos idėjas, ekspertų ižvalgas, pedagoginius principus ir metodus. Metų pradžioje VDU Muzikos akademijoje lankési ir meistriškumo pamokas vedé žymus Amerikos pianistas ir Juilliardo mokyklos dėstytojas Jerome Lowenthal.

Tiesiant bendradarbiavimą bei siekiant paskatinti muzikinio ugdymo procesų raidą Baltijos šalių regione, Vytauto Didžiojo Universiteto Muzikos akademija, bendradarbiaudama su Kauno krašto fortепijono pedagogų draugija ir socialiniais partneriais, rengia fortepijono meno simpoziumą „Pianistas XXI amžiuje. Naujų iššūkių ir sprendimų laikas“. Simpoziumo svečias, lektorius ir meistriškumo pamokų dėstytojas – pianistas, tarptautinių konkursų laureatas, Juilliardo mokyklos profesorius Julianas Martinas.

Savaitė truskianti renginyje vyks seminarai, praktikumai, diskusijos, meistriškumo pamokos, koncertai. Simpoziume patirtimi dalysis VDU Muzikos akademijos fortepijono katedros pedagogai bei žymūs Lietuvos muzikai Rokas Zubovas, Gabrielius Alekna, Donaldas Račys, Olegas Molokojedovas, Eglė Andrejevaitė, prof. J. Martin meistriškumo pamokose dalyvaus studentai ne tik iš Lietuvos, bet ir iš Latvijos,

Estijos, Lenkijos, Rusijos aukštųjų mokyklų. Tikimasi, kad ši praktinių studijų savaitė išsvystys į kasmetinę „Juilliardo studijų savaitę“, kas kartą apimančią vis kitą muzikinio ar estetinio lavinimo srity.

Organizatorius: Vytauto Didžiojo Universiteto Muzikos akademija

Renginio idėjos autorius, organizacinio komiteto vadovas: prof. Rokas Zubovas

Simpoziumo partneriai:

Kauno krašto fortepijono mokytojų draugija Juozo Grudžio konservatorija

Juozo Naujailio muzikos gimnazija

Kauno 1-oji muzikos mokykla

Pagrindinių rėmėjai:

Baltijos-Amerikos laisvės fondas

27 d., trečadienį, Pirmoji sesija

J. Grudžio konservatorijoje (J. Grudžio g. 6) **9.15-10 val.** Dalyvių registracija.

10-13 val. Praktikumas „Naujas laikas, naujos pedagoginės erdvės ir naujos galimybės“. Moderuoja mokytoja ekspertė Laima Aksmantienė. Eglė Andrejevaitė „Suaugusieji mokiniai. Ypatumai, iššūkiai, metodai, galimybės“. Olegas Molokojedovas „Improvizacija pamokoje. Erdvės kūrybai ir atradimams“.

13-14 val. Pertrauka

14-17.30 val. VDU MA prof. Roko Zubovo meistriškumo pamokos Kauno krašto pianistams „Baroko epochos ir šiuolaikių kūrinių interpretacija.“ Jaunųjų pianistų registracija į meistriškumo pamokas el. paštu: j.sleinyte@ma.vdu.lt.

18 val. Simpoziumo atidarymo koncertas. Dalyvaus respublikinio muzikos (meno) mokykų jaunųjų pianistų konkursu „Jaunieji fortepijono lyderiai“ laureatai ir J. Naujailio muzikos gimnazijos bei J. Grudžio konservatorijos auklėtiniai.

Carl SCHERRES. „Potvynis Rytprūsiuose“.

Ernst BISCHOFF-CULM.
„Jauna pora pakeliui į bažnyčią“. Apie 1904.

Kelionė į Rytprūsius...

Lietuvos dailės muziejus ir Rytų Prūsijos dailės mylėtojų draugija „Nidden“ lapkričio 21 d. Vilniaus paveikslų galerijoje atidaro paroda „Nuostabioji žemė. Dailininkai Rytų Prūsijoje. XIX-XX a. pirmos pusės tapyba iš Aleksandro Popovo rinkinio“ (veiks iki 2014 m. kovo 30 d.). Parodoje eksponuojami kūriniai iš draugijos „Nidden“ nario A. Popovo pastaraisiais metais sukaupto dailės rinkinio, kuriame pristatoma Rytų Prūsijoje gimusių, nuolat gyvenusių ar tik epizodiškai čia besilankiusių dailininkų kūryba.

Parodą atidarys Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys, VšĮ „Nidden“ pirminkas Aleksandras Popovas, šios draugijos direktoriė Ilona Motiejauskiė, parodos kuratorė Kristina Jokubavičienė, LDM Prano Domšaičio galerijos vedėja (Klaipėda). Muzikuos pianistas Paulius Rudokas.

Grupė bendraminčių, kraštotoiros ir istorijos mėgėjų, 2009 m. Klaipėdoje įkūrė Rytų Prūsijos dailės mylėtojų draugiją „Nidden“, jos tikslas – dailės darbų, sukurtų Rytų Prūsijoje, kurie vaizdingai byloja apie regiono gamtą, praeitį, gyventojus, paieškos, rinkimas bei sklaida.

Vienas aktyviausių draugijos narių, jos pirminkas A. Popovas, beveik dešimt metų renka dailės kūrinius, susijusius su Rytų Prūsija. Šiuo metu rinkinyje yra maždaug 1000 tapybos ir grafikos darbų, kurie reprezentuoja beveik 300 dailininkų. Draugija „Nidden“ populiarina, pristato rinkinio kūrinius placiajai visuomenei, rengia parodas. Jau vyko per dešimt parodų Nidoje, Rusnėje, Kaliningrade (Rusijos Federacija), Klaipėdoje ir Kaune. Parodų sėkmė, visuomenės susidomėjimas, kūrinių paieškų metu sukaupti faktai ir patirtis draugiją „Nidden“ paskatino 2013 m. A. Popovo dailės rinkinio pagrindu išleisti pažintinį šviečiamąjį leidinį „Kelionė į prūsiškajį „Barbizoną““.

Rytų Prūsijoje susikirto kelių tautų likimai, jų istorinėje atmintyje kraštas siejamas su lemingais įvykiais ir daugelio asmenybų vardais. Dailininkai palaikė platius tarptautinius meno ryšius, šio krašto dailėje glaudžiai plynėsi Europos mene plitusios stilistinės kryptys ir tendencijos. Sudėtinga Rytų Prūsijos istorija užmarštin nunešė daugelio kūrusių dailininkų vardus, didžioji dalis kūri-

Rudolf PETEREIT. „Marių mergaitė“. 1864.

nių prarasta, dalis jų pateko į privačias rankas ir tik vienas kitas – į muziejuς. Šiame kontekste A. Popovo rinkinys turi ne tik estetinę, bet ir istorinę-pažintinę reikšmę.

Parodoje supažindinama su 78 dailininkų kūryba, eksponuojama 116 tapybos darbų. Jie sukurti XIX a.-XX a. pirmoje pusėje, kai Rytų Prūsijos dailė išgyveno pakilimą, o kraštas buvo tapęs daugelio dailininkų traukos centru.

Paveikslai, nutapytai aliejumi, tempera, akvareli, pastelės atspindinėja Rytų Prūsijos dailės istorijos reiškinius – Karaliaučiaus meno akademiją ir Nidos dailininkų koloniją.

Parodoje dominuoja peizažai, juos papildo figūrinės kompozicijos ir portretai. Vyrauja įvairių Rytų Prūsijos vietovių, Romintos girių, Sembos pusiasalio pakrančių, Aistmarių, Kuršių nerijos motyvai: miškai, platūs laukai, marios, jūra, pakrantės, kopos, žvejų valtelės, kurėnai, burvaltės ir garnaliviai, upės ir ezerai, briedžiai, elniai, laukiniai, vandens paukščiai, žvejų ir valstiečių kasdienybė, nerūpestingi poilsiautojai. Peizažuose skleidžiasi

kartais rūstus, kartais paslaptingas ar nuostabiai atviras miškų, laukų, vandenų ir kopų žemės grožis.

Plati stilistinė parodoje eksponuojamų kūrinių skalė – nuo akademizmo, sentimentalaus realizmo, vėlyvojo impresionizmo, natūralizmo iki ekspresionizmo ir naujojo daiktiskumo. Keli jau XX a. antroje pusėje sukurti darbai, atstovaujantys vėlyvojo ekspressionizmo krypčiai, atskleidžia fenomenalų Rytų Prūsijos dailės po 1945 m. bruožą – negalėdamasi vykti į pamėgtas vietas, dailininkai, remdamiesi atmintyje giliai įstrigusiais išpūdžiais, tapę „prisiminimų“ paveikslus.

Draugija „Nidden“ teisė Rytų Prūsijos dailės paveldui aktualių kūrinių paieškas, jos narių parengtuose dailininkų sąrašuose yra per 400 Rytų Prūsijoje kūrusių dailininkų pavardžių. A. Popovo rinkinys nuolat pildomas naujais tapybos ir grafikos darbais, o įsigyti kūrinių laukia išsamų tyrinėjimų, autorystės ir datavimo tikslinimų.

Po parodos Vilniuje kolekcija bus pristatoma Klaipėdoje, LDM Prano Domšaičio galerijoje. „Nemuno“ informacija

Namų kino kolekcija

Gediminas JANKAUSKAS

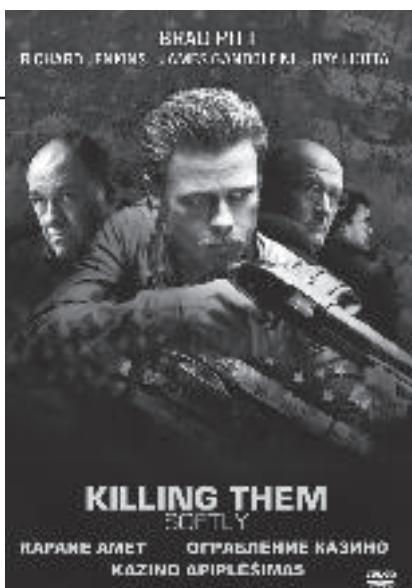
„Kazino apiplėšimas“

Žodis „gangsteris“ dažniausiai gimdo asociacijas su sauso įstatymo laiką Amerika, kai elegantiškūs kostiumus dėvintys vyrukai karaliavo ir Jungtinė Amerikos Valstijų gatvėse, ir kino ekranuose. Ši tema amerikiečių kine ir TV serialuose, regis, išakėta skersai ir išilgai. Todėl filmų kūrėjus dabar vis dažniau domina ne tokį senų laikų kriminalinio pasaulio (anti)herojai.

Vieną tokį matėme režisierius Ridley'aus Scotto filme „Amerikos gangsteris“ (2007 m.). Net pačius amerikiečius nustebino jiems mažai žinoma istori-

ja, kaip Harleme netikėtai mirus vietinės mafijos bosui jo tamsiaodis vairuotojas Frenkas Lukasas 1968 m. į savo rankas perėmė visą kriminalinį verslą, o nepatenkintuosius nutildė keliomis itin žiauriomis akcijomis. Vėliau jis sumanė gerokai padidinti narkotikų kontrabandos mastus ir kvaishišalus ēmę gabenti iš Azijos, Vietnamo žuvusių kareivių karstuose (!). Šios ciniškos idėjos šviesoje sauso įstatymo laikų gangsteriai, gabentę karstuose degtinę, atrodo kaip juokingi operetiniai personažai.

Filmo „Kazino apiplėšimas“ veiksmas plėtojasi

„Kazino apiplėšimas“ („Killing Them Softly“) Kriminalinis trileris. JAV, 2012 m. Rež. Andrew Dominikas. Vaidina: Bradas Pittas, Samas Shepardas, Jamesas Gandolfini, Ray Liotta, Richardas Jenkinsas. DVD: „Videoline“.

Savaitgalis prie televizoriaus

Ringas kaip gyvenimo metafora

2005 m. filmas „Mergina, verta milijono“ (ketvirtadienis, 21.30 val., BTV) tapo reikšmingiausiu „Oskaru“ ceremonijos favoritu. Nors statulėlių skaičiumi jų aplenkė Martino Scorsese's „Aviatorius“, „Mergina, verta milijono“ pripažinta geriausiu metų filmu, laimėjo „Oskarus“ už režisūrą, pagrindinį moters vaidmenį (Hilary Swank) ir geriausią antro planu vyro vaidmenį (Morganas Freemanas).

Tada kai kas pasiskubino „Merginą, verta milijono“ pavadinti geriausiu visų laikų filmu apie boksa. Tai, švelnai kalbant, netiesa. Visų pirma geriausio filmo apie boksa laurų iš M. Scorsese's „Išiutusio buliaus“ (1980 m.) „Mergina, verta milijono“ tikrai neatėmė. O antra – šis filmas ne tik apie boksa. Nors jo veiksmas dažnai rutuliojasi treniruočių salėje ir ringe, režisieriu bei pagrindinio vaidmens atlirkėjai boksas tėra profesija, suteikianti galimybę siekti užsibrėžto tikslų ir gyvenime suvoki kai ką labai svarbaus. Idomiausias ir vertingiausias pamokas herojai išmoksta visai ne ringe. Ir su sportu jos nesusijusios.

Režisierius Clintas Eastwoodas labiau akcentuoja atgailos, atpirkimo ir, anot Antoine'o de Saint-Exupery „Mažojo princo“, atsakomybės už tuos, kuriuos prisijaukiname, temas. Daugumą kino kūrėjų sportinės tematikos filmuose labiausiai žavi stulbinamos karjeros etapai, fanatiškas pasišventintas ir ryžtas, kurie anksčiau ar vėliau būtinai atves į spindinčias pergalių viršunes. C. Eastwoodas renkasi kitą kelią. Jis dar prie starto linijos galvoja apie kainą, kurią teks sumokėti už svaigų sekėmės skonių.

Dar viena sportinė drama „Imtinyininkas“ (ketvirtadienis, 21.30 val., TV6) Venecijos kino festivalyje laimėjo aukščiausią apdovanojimą – „Auksinį

liūtą“. Žiūrint filmą sunku atskiratyti minties, kad tai, ką matai, yra kinas. Mickey'ui Rourke'ui žodis „suvaidino“ ši kartą visai netinka. Jo Taranu pramintas kovotojas ringe Rendis Robinsonas yra šiuolaikinis gladiatorius, kaskart į areną išeinantis tarsi paskutinį sykį. Nežmoniškų balytymų ir dopingo dozių „pripumpuoti“ ir randu išraižyti raumenys, ilgi, beveik iki juosmens plaukai, po plastinių operacijų veide sostingusi skausmo ir pasišlykštėjimo kaukė – visa tai verčia mus galvoti visai ne apie sveiko kūno ir šviesios sielos harmoniją. Greičiau prisimeni daktaro Frankensteino monstrą, legendinį Golemą, barbarišką mitologiją kolosą, gyvulišku skausmu priverstą tenkinti pramogų ištroškusios publikos igeidžius. Rendis ne kartą bandė bėgti iš šio smurto persmelkto pasaulio, bet, tarsi galingo magneto traukiamas, ir vėl grįždavo ten, kur nėra vienos žmogiškumui – tik kova be jokių taisyklių.

Pagal Dano Browno romaną sukurtas filmas „Angelai ir demonai“ (penktadienis, 21.00 val., LNK) nėra prieš savaitę matyto „Da Vinčio kodo“ tėsinys. Bet principinės reikšmės tai neturi. Kadangi abu filmus kūrė ta pati komanda, stilistiniu požiūriu jie identiški.

Ši kartą Harvardo universiteto profesorius Robertas Lengdonas (jis, aišku, vėl vaidina Tomas Hanksas) užčiuopia svarbius neįtikėtinos sąmokslo teorijos įkalcius. Jos ideologai ketina nuo Žemės paviršiaus nušluoti Vatikaną. Daug šimtmecių veikusi pogrindinė Iliuminatų organizacija nu-nuodija Romos popiežių, o keturis realiausius kandidatus į Šventają Sostą pagrobia ir kruopščiai suplanuoja nužudyti itin rafinuotais būdais, kaip kadaise, anot padavimų, Krikščionių bažnyčios atstovai susidorojo su iliuminatais.

2008-aisiais, Baracko Obamos prezidentinės kampanijos įkarštyje. Bankų griūtis ir jos pagimdyta sumaištis sujukė milijonų JAV gyventojų likimus. Krizė stipriai smogė ir nusikaltelių klanams, kurie valdė nešvariais būdais uždirbtus pinigus. Vienintelė pelninga šešelinė ekonomikos sritis liko nelegalūs loismai.

Kai mafijos globojamo nelegalaus pokerio turinio metu įvykdomas apiplėšimas, norėdami išsau-goti reputaciją ir autoritetą, mafijos bosai meta į žaidimą savo tūzą – pasamdo žymiausią profesionalų žudiką Džeką Koganą, kad šis surastų kaltuosius ir juos nubaustų.

Kriminalinius filmus kuriantys amerikiečiai neretai mėgsta užsiminti apie tai, kad jų šalyje kriminalinis verslas glaudžiai susipina su politika. Ne kartą matėme filmų, kuriuose įtakingi JAV politikai globoja nusikaltelius, todėl šie jaučiasi visiškai saugūs ir nebaudžiami.

Režisierius Andrew Dominikas (prieš keletą metų matėme jo skurtą vesterną „Džesio Džeimso nužydymas, kurį įvykdė ballys Robertas Fordas“ – čia pagrindinį vaidmenį taip pat atliko B. Pittas) drąsiai galėjo panaudoti šią tradicinę paralelę, net jis renkasi kitokį problemos aspektą. „Kazino apiplėšime“ banditų ir politikų pasauliai projektuojami vienas į kitą.

Kogano baudžiamoji akcija „Nužudyk juos švelniai“ (toks yra ir originalus filmo pavadinimas) plėtojasi politinės demagogijos fone. Kad ir kur pažvelgsi, visur TV ekranuose mirga politikų galvos, ciniškai kalbančios visiškas nesąmonės. Taip vis ryškėja mintis, kad politikų ir gangsterių pasauliuose vyrauja tie patys metodai.

Pagal Peterio Morgano pjesę sukurto filmo „Frostas prieš Niksoną“ (penktadienis, 22.55 val., TV1) istorija prasideda priminimu apie 1974-ųjų įvykius, nulėmusius trisdešimt septintojo JAV prezidento likimą. Visa Amerika stebėjo, kaip Richardas Nixonas paskelbė apie savo atsistatydimą. O tuo pat metu Australijoje TV ekranuose spindėjo britų žurnalisto Davido Frosto žvaigždė. Supratęs, kad paskutinį prezidento pasisakymą žiūrėjo 400 milijonų žmonių, Frostas ima veikti. Jis vienam britų TV kanalui siūlo organizuoti didelį ir išsamų interviu su atstatydiuntu prezidentu.

Kriminaliniam trileryje „Metro užgrobimas 123“ (šeštadienis, 21.15 val., LNK) keturi charizmatiški plėšikai užgrobė Niujorko metro traukinį po pačiu Manhatanu ir viename vagone įkalino ten buvusius keleivius, o iš valdžios pareikalavo po milijoną dolerių už kiekvieną įkaitą. Nuo šio momento įkaitų gyvybė bus Niujorko metro dispečerio Volterio Garberio (jis suvaidino aktorius Denzelas Washingtonas) rankose.

Ne mažiau įtampos ir filme „Pabėgimas iš Šoušenko“ (šeštadienis, 23.05 val., TV3). Nors jis sukurta pagal Stepheno Kingo apsakymą, tame nebus jokios mistikos, tačiau finale įvyks tikras stebuklas. Apkaltintas žmonos nužudymu pasiturintis bankininkas Endis Diufrenas (aktorius Timas Robbinsas) įkalinamas iki gyvos galvos. Vyriškis visiškai nekaltas, bet šią tiesą gali įrodyti tik būdamas laisvas. Todėl net 20 metų jis rengia pabėgimą.

Pabėgimo iš kalėjimo istoriją matysime ir filme „Trys įtemptos dienos“ (sekmadienis, 21.10 val., TV3). Literatūros dėstytojo Džono Brenano ramų šeimyninį gyvenimą nutraukia į duris pasibeldusi policija: pareigūnai apkaltina Džono žmoną Larą žmogžudyste ir ją suima. Trejus metus Džonas stengiasi palaikti žmonos dvasią. Galiausiai ima organizuoti jos pabėgimą.

22 Kampus

21 d., ketvirtadienį, 18 val. Didžiojoje scenoje – Ivano Turgenevo „Ménou kaime“. Drama. Režisierius Valius Tertelis. Spektaklio trukmė – 2.50 val. Bilietu kainos – 15, 20, 30 Lt.

22 d., penktadienį, 18 val. Didžiojoje scenoje – Eugene Scribe „Priežastys ir pasekmės“. Istorinė komedija. Režisierius Raimundas Banionis. Spektaklio trukmė – 2.45 val. Bilietu kainos – 15, 30 Lt.

23 d., šeštadienį, 15 val. Didžiojoje scenoje – Aušros Marijos Sluckaitės „Balta drobulė“. Drama pagal Antaną Škėmą. Režisierius Jonas Jurašas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 20, 30, 40 Lt.

24 d., sekmadienį, 12 val. Didžiojoje scenoje – Inesos Paliulytės „Astrida“. Muzikinis spektaklis vaikams. Režisierė Inesa Paliulytė. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilietu kainos – 10, 15 Lt.

24 d., sekmadienį, 18 val. Rūtos salėje – Yukio Mishimos „Markizė de Sad“. Dviejų dalių ironiška fantazija. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 2.45 val. Bilieto kaina – 25 Lt.

26 d., antradienį, 18 val. Rūtos salėje – Neigaliųjų Naujasis teatras: T. Williams „Stiklinis žvėrynas“. Dviejų dalių tragikomedija. Režisierius Artūras Šablauskas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilieto kaina – 25 Lt, neigaliems – 80 proc. nuolaida.

26 d., antradienį, 19 val. Ilgojoje salėje – Antono Čechovo „Palata“. Vienos dalies spektaklis. Inscenizacijos autorius ir režisierius Rolandas Kazlas. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilieto kaina – 60 Lt.

Teatro kasa (Laisves al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Kauno kamerininis teatras

21 d., ketvirtadienį, 18 val. Floriano Zelerio „Tiesa“. Dviejų dalių psichologinė komedija. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

22 d., penktadienį, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Diena ir naktis“. Dviejų dalių drama. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

23 d., šeštadienį, 18 val. Konstantino Kostenko „Hitleris ir Hitleris“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

24 d., sekmadienį, 18 val. Moliere'o „Šykstuo lis, arba melo mokykla“. Komėdija su pertrauka. Režisierius Algimantas Pociūnas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I-V 14–18 val., VI–VII 11–18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir *Bilietu pasaulis*.

22 d., penktadienį, 19 val. premjera! Franka Ramo, Dario Fo „Laisvoji pora“. Režisieriai Rima Januškevičiūtė ir Audrius Baniūnas. Spektaklio trukmė – 1.20 val. Bilieto kaina – 30 Lt.

23 d., šeštadienį, 18 val. Gintaro Grajausko „Rezervatas“. Režisierius Alius Veverskis. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilietu kainos – 25, 30 Lt.

26 d., antradienį, 19 val. Mario Fratti „Sesuo“. Režisierius Artūras Žukauskas. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietu kainos – 25, 30 Lt.

27 d., trečiadienį, 19 val. Aleksej Slapovskij „Nuo raudonos žirkės iki žalias žvaigždės“. Komėdija. Režisierius Darius Rabašauskas. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietu kainos – 25, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I–V 14–18 val., VI–VII 11–18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir *Bilietu pasaulis*.

Kauno valstybinis lėlių teatras

23 d., šeštadienį, 12 val. „Pasakų karaliaus teatras“. Stebuklingų H. K. Anderseno pasakų atsiradimo paslaptys (nuo 5 m.). Režisierius Olegas Žiugžda. Spektaklio trukmė – 1 val.

24 d., sekmadienį, 12 val. „Šeimynėlė iš didžiosios girios“. Žaisminga pasaka apie vienos dienos Kaukų šeimos nuotykius, pagal Gintaro Beresnevicius pasakas (nuo 3 m.). Režisierius Olegas Žiugžda. Spektaklio trukmė – 0.45 val.

Bilietu kainos – 8, 10, 12 val. Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV–V 11–17 val., VI–VII 10–14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietu pasaulis*.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

21 d., ketvirtadienį, 18 val. „Dulkių spindysis“. Dviejų dalių šokio spektaklis. Choreografai ir libreto autorai Dainius Bervingis ir Gintaras Visockis, muzika – Linas Adomaitis, dailininkė Marija Rubavičiūtė. Bilietu kainos – 15, 30, 45, 50, 100 Lt.

22 d., penktadienį, 18 val. Johano Štrausso „Vienos kraujas“. Trių veiksmų operetė. Atnaujinimo režisierius Gediminas Maciulevičius, dirigentas Virgilijus Visockis, atnaujinimo dailininkė Marta Vosyliautė, choreografas Aleksandras Jankauskas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 30, 45, 50, 100 Lt.

23 d., šeštadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Monmarstro žibuklė“. Trių veiksmų operetė. Režisierius Kęstutis Jakštės, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė, choreografas Agris Danilevičs (Latvija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 30, 45, 50, 100 Lt.

24 d., sekmadienį, 12 val. Zitos Bružaitės „Grybų karas ir taika“. Dviejų veiksmų operėlė-parodija vaikams ir tėveliams. Režisierius Aidas Giniotis, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Ramunė Skrebūnaitė. Spektaklio trukmė – 1.35 val. Bilietu kainos – 7, 12, 18, 20, 50 Lt.

24 d., sekmadienį, 18 val. Sai Kolmano „Mieloji Čariti“. Dviejų dalių miuziklas. Režisierius Kęstutis Jakštės, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Marija Rubavičiūtė, choreografas Aurelijus Liškauskas. Spektaklio trukmė – 3.30 val. Bilietu kainos – 15, 20, 35, 40, 100 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 91) dirba II–VII 11–14, 14.45–18 val., tel. 20 09 33.

21 d., ketvirtadienį, 18 val. Donato Montvi do koncertas. Bilietu kainos – 54–74 Lt.

22 d., penktadienį, 19 val. koncertas „Istorijos“ – „The Beatles“ dainos su Rafailu Karpiu ir Jokūbu Bareikiu. Bilietu kainos – 50, 60 Lt.

23 d., šeštadienį, 17 val. džiazo muzikos programa „Šimtmečio istorija“. Felix Peikli (klarnetas, Norvegija-JAV), Jason Hunter (trimitas, JAV), Sofia Rubina (vokalas, Estija-JAV) ir Kauno bigbendas. Programoje: klasikinio džiazo bei F. Peikli ir L. Janušaičio kompozicijos. Dirigentas Liutauras Janušaitis. Bilietu kainos – 30, 40 Lt.

24 d., sekmadienį, 14 val. muzikinė popietė visai šeimai – spektaklis-koncertas „Linksmos ir liūdnos istorijos“. Libreto autorius ir kompozitorius Vidmantas Bartulis. Groja ir vaidina: Giedrius Prunskus (baritonas), Arnas Bartulis (mušamieji), ir Kauno fortepijoninis trio: Lina Krėpštaitė (fortepijonas), Indrė Čepinskienė (smuikas), Asta Krištaponienė (violončelė). Bilieto kaina – 10 Lt.

26 d., antradienį, 18 val. II Lietuvos kamerinės muzikos festivalio baigiamasis koncertas „Auksinis obojus“. Diethelm Jonas (obojus, Vokietija), Sergej Tcherepanov (klavesinas, fortepijonas, Vokietija). Programoje – kompozitorii J. S. Bach, C. Merulo, P. Vasks, R. Schumann, M. Ravel kūriniai. Bilietu kainos – 15, 20 Lt.

Filharmonijos kasa (L. Sapiegos G. 5) dirba II–VI 14–18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

KAUNO MENININKŲ NAMAI

21 d., ketvirtadienį, 18 val. kamerinės muzikos vakaras – Lietuvių autorų vokalinė kūryba. Solistas Danielius Sadauskas (baritonas) ir kompozitorė Jūratė Baltramiejūnaitė (fortepijonas) atliks Valentino Bagdono, Jūratės Baltramiejūnaitės, Algimanto Bražinsko, Vytauto Juozapaičio, Konrado Kavecko, Jono Tamulionio, Mindaugo Urbaičio kūriniai pagal Jono Aiscio, Sigito Birgelio, Kazio Bradūno, Bernardo Brazdžionio, Mikalojaus Konstantino Čiurilonio, Meilės Kudarauskaitės, Vytauto Mačernio, Antano Strazdo kūriniai. Vakaro vedėjas muzikologas Rimantas Astrauskas. Bilieto kaina – 10 Lt.

22 d., penktadienį, 17 val. „Kūrybos valandose“ – Lietuvos nacionalinio dramos teatro aktorė Monika Vaičiulytė. Įsimintinų, ryškių vaidmenų kūrėja, Auksinio scenos kryžiaus laureatė. Apie teatrą, kūrybinę energiją ir jauno menininko kelią aktorių kalbins ir provokuos Dovilė Zelčiūtė. Įėjimas nemokamas.

23 ir 24 d., šeštadienį ir sekmadienį, 16 val. Vytauto Didžiojo Karo muziejaus sodelyje – Varpu muzikos koncertas. Skambės „Romantinės medoidžios“. Karilionu skambins Julius Vilnonis.

26 d., antradienį, 18 val. „Kūrybos valandoje“ – teatrologė Vitalija Truskauskaitė. Su viešnia bendraus Dovilė Zelčiūtė. Įėjimas nemokamas.

Bilietu galima įsigyti Kauno menininkų namų „Mūzų svetainėje“ (I–IV 10–13 val., 14–17 val., V 10–13 val., 14–16 val. ir prieš rengini), o taip pat visose *Tiketa* kasose. Informacija tel. (8–37) 22 31 44, www.kmn.lt.

21 d., ketvirtadienį, 13 val. Plokščių mokykloje-daugiafunkciniame centre (Mokyklos g. 4, Plokščiai, Šakių r.) ir 17 val. Šakių r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Gimnazijos g. 1, Šakiai) – Doneleičio skaitymai, skirti K. Doneleičio 300-osioms gimimo metinėms. Dalyvaus literatūrologė dr. Irena Čiužauskaitė, rašytojai Vytautas Bubnys, Vidmantė Jasukaitytė, Saulius Vasiliauskas, aktorė Gražina Urbonaitė, gitaristas, kanklininkas Gediminas Žilys.

22 d., penktadienį, 17 val. Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – Romo Sadausko suaktyvinis kurybos vakaras „Laimė gyventi“ su naujomis knygomis „Taškas / Prisiminimų žaltvykslės“ ir „Katinas Mikis. Gyvenimas, žygiai, darbai“. Kartu su rašytoju R. Sadausku vakare dalyvaus naujų knygų redaktoriai Onutė Gudžiūnienė ir Stasys Lipskis, aktoriai Algimantas Butvilas, Eugenijus Ignatavičius, Tomas Vaisieta, Vincas Aleknavičius, dainininkas Danielius Sadauskas, pianistas Justinas Brūžga.

I renginius įėjimas nemokamas. Smulkesnė informacija tel. (85) 2629627, (85) 2617727, el. p.: rasytojuklubas@aiva.lt.

Kaunas Jazz rudo 2013

22 d., penktadienį, 12 val. VDU Didžiojoje salėje – „Meistriškumo pamoka“: The Ari Roland Jazz Quartet (JAV).

17.30 val. Istorinėje Lietuvos Respublikos prezidentūroje Kaune – „Kaunas Jazz 2013“ filmo „Open“ pristatymas.

19 val. VDU Didžiojoje salėje – „The Ari Roland Jazz Quartet“ (JAV); Hernan Romero & Kestutis Vaiginis Tio (JAV, Lietuva, Ispanija). Bilietų kainos – 40, 50 Lt.

23 val. restoranė-klube „Combo“ – Sofia Rubina Band (Estija, JAV, Lietuva). Bilieto kaina – 30 Lt.

Bilietus platina www.kaunasjazz.lt, www.ticketpro.lt, senamiesčio turizmo biuras „Kauno vartai“.

21 d., ketvirtadienį, 18 val. KTKC (A. Jakšto g. 18) – tapybos mokymai suaugusiesiems „Prie molberto“: peizažo ir žmogaus santykis paveikslė, tapyba akvarele. Veda dailininkas Gvidas Latakas. Informacija tel. (8 679) 36 715.

22 d., penktadienį, 18 val. KTKC – kaunietės tautodailininkės Noros Norkutės pintinių ir vytinių juostų parodos pristatymas. Koncertuoja Kanno Palemono vidurinės mokyklos folkloro ansamblis „Bitula“. Iėjimas nemokamas.

23 d., šeštadienį, 16 val. KTKC – paskaita „Pradarmai ir netekties saveš atradimo kelionė“. Lektorius Aleksandras Žarskus.

25 d., pirmadienį, 14.30 val. KTKC – apvaliojo stalo diskusija „Lietuvos langas“, skirta Lietuvos Sajūdžio 25-čiui ir Tarmių metams. Tyrimo „Tautodailės raiškos galimybės pradinio ugdymo procese“ pristatymas. Veda metodininkė Eglė Vindašienė. Iėjimas nemokamas.

25 d., pirmadienį, 18 val. Kauno tautinės kultūros centro Etninės veiklos studijoje (Kalniečių g. 180) – mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Kūrybos džiaugsmai“: augalinis ornamentas karpi nuose. Veda dailininkė Dalia Žiurkelienė. Informacija tel. (8 670) 49 904.

26 d., antradienį, 18 val. KTKC – mokymai suaugusiesiems „Vakarojimai seklyčioje“: vėlimas ant audinio (nuno felt technika). Veda Daina Vainauskienė. Informacija tel. (8 679) 36 715.

27 d., trečiadienį, 18 val. KTKC – rudens vakarojimai su sutartinių giedotojų grupe „Kadujo“. Vado Laura Lukenskiene. Iėjimas nemokamas.

In memoriam

VYTAUTAS RADŽIUS

(1925–2013)

2013 m. lapkričio 16 dieną, sulaukęs 88 metų, i Amžinuosius namus iškeliao iškilus išeivijos kultūros veikėjas Vytautas Radžius. V. Radžius gimė 1925 m. lapkričio 9 d. Tūbiniuose, Šilalės valsčiuje, Tauragės apskrityje. Gyveno Marquette Parke, Čikagoje.

1943 m. baigė Šilalės gimnaziją. 1944–1947 m. studijavo Aichšteto ir Dilingeno Filosofijos-teologijos aukštosiose mokyklose. 1947–1949 m. Aichšteto lietuvių gimnazijoje dirbo mokytoju. 1949 m. atvyko į JAV ir tais pačiais metais su A. Gečiu subūrė vyru chorą, kuris vėliau pasivedino Čikagos lietuvių vyru chorą „Vytis“. Jo pagrindu 1956 m. liepos 7 d. įkurta Lietuvių opera Čikagoje. V. Radžius daugiau nei 40 metų buvo Lietuvių operos Čikagoje valdybos pirmininkas bei jos narys, priklauso Lietuvių Fondui, ALT'ui, ateitininkams, buvo kuopų valdybų pirmininkas, globėjas ir kt. Vienas iš pirmosios JAV ir Kanados lietuvių dainų šventės (1956 m.) ir pirmosios JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių šventės (1958 m.) organizatorius. 1974 m. Roosevelto universitete įgijo verslo vadybos ir buhalterijos bakalauro laipsnį. Buvo dienraščio „Draugas“ pirmojo puslapio redaktorius ir administratorius, ilgametis laikraščių „Lietuvių balsas“, „Dirva“ redaktorius, literatūrinė konkursų, puoselėjančių lietuvių kalbą ir kultūrą, organizatorius, renginių idėjų autorius.

V. Radžius už ilgametį lietuviybės puoselėjimą 2003 m. apdovanotas Lietuvos Respublikos ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi.

Esi Sveika, Latvija! – Sveika Latvija!

22 d., penktadienį, 17 val. Vytauto Didžiojo universitete (K. Doneličio g. 52, 521 aud.) – prof. Alvydo Butkaus knygos „Baltiškos impresijos“ pristatymas.

23 d., šeštadienį, 18 val. Kauno kultūros centre „Tautos namai“ (Vytauto pr. 79 / Kęstutio g. 1) – koncertas. Dalyviai: jaunimo tautinių šokių kolektyvas iš Jaunelgavos „Kodolin“ (vad. Gunita Krievane), KTK studentų tautinių šokių grupė „Pušinėlis“ (vad. Kęstutis Pušinaitis), viduramžių šokių kolektyvas „Salta Gladius“ (vad. Rasa ir Deividas Kasperai), dailininkė Rozte Katrona Spča ir dailininkė Sandra Sabne Jaundaldere bei kiti kolektyvai.

23 d., šeštadienį, 20 val. Kauno kultūros centre „Tautos namai“ – vakarė „Išauskime Lielvardės juostą“. Šoksime latvių tautinius šokius, mokymės dainų, pabendrausime. Vakarė ves Ernestas Spis, Latvijos šokių žinovas ir tyrėjas bei folkloro renginių vedėjas.

24 d., sekmadienį, 11 val. gido Radvilos Palibonio ekskursija „Latvių pėdsakai Kaune“. Būtina išankstinė registracija tel. (8 689) 54571, el. p. r.cepurniene@gmail.com.

21 d., ketvirtadienį, 18 val. galerijoje „Aukso pjūvis“ (Verslo lyderių centras (BLC), K. Doneličio g. 62, Kaunas) atidaroma garsaus lietuvių dailininko išeivio Vytauto Kasiulio (1918–1995) kūrybos paroda. Paroda veiks iki **2014 m. sausio 31 d.**

21 d., ketvirtadienį, 18 val. KTU Auloje (A. Mickevičiaus g. 37, Kaunas) – latvių ir lietuvių poezijos šaligreta (klatbūtne): poetai ir vertėjai Knuts Skujenieks ir Vladas Bražiūnas.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244
El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.nemunas.net>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas — Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino TAURAPOLIS
Tiražas 1000

Rankraščių nerecenzuojame ir negražiname.

Vyriausasis redaktorius

Viktoras Rudžianskas –

tel.: (8-37) 322244, (8-610) 67255

**Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoja –
Gražina Viktorija Petrošienė**

tel.: (8-37) 322266

Referentė – Aurina Venislovaitė –

tel. (8-37) 322244

Naujienų redaktoriai:

Audronė Meškauskaitė –

tel. (8-37) 322251, (8-615) 24983

Andrius Jakuciūnas –

tel. (8-611) 98945,

el. paštas: jakuciunas@gmail.com

Apžvalgos, korektūra – Neringa Butnoriūtė –

tel. (8-627) 54244

Maketuotojas – Juozas Pužauskas –

tel. (8-656) 38529

Buhalterė – Irena Kavaliauskienė –

tel. (8-37) 322235, (8-656) 41705

Talkininkai:

Jurga Tumasonytė (publicistikė)

Aldona Žemaitytė (publicistikė)

Romualdas Rakauskas (fotografija)

Eugenija Žakienė (muzika)

Gediminas Jankauskas (kinas)

Gediminas Jankus (teatras)

Zenonas Baltrušis (fotografija)

Lina Navickaitė (kalba)

Réméjai:

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS RÉMIMO
FONDAS

KAUNO MIESTO
SAVIVALDYBĖ

„Nemuno“ saskaitos AB banke „Swedbank“:
LT 14730001002256121 — einamoji saskaita;
LT 09730001002230312 — biudžetinė saskaita;
LT 757300010034284035 — valiutinė saskaita.

Prenumeratos kaina mėnesiui — 9 Lt

Prenumerata priimama
visuose pašto skyriuose,
internetu www.post.lt ir www.prenumerata.lt
arba redakcijoje

KALĖDŲ DVASIA
KAUNAS DALIJASI

KALĖDŲ EGLĖS IŽIEBIMO ŠVENTĖ

LAPKRIČIO 30 D. 17 VAL.
ROTUŠĖS AIKŠTĖJE

Dalyvaujančios kompanijos:

- YIT
- AUTO HAUSTA
- Nemunas
- NAIAS & MAZDA
- STUMBRAS
- KULINIS SVARAK
- PAKLAUSMO VANDENYS
- AUTOBUS
- EG
- DAIVIŲ ARBVIETININKAI
- TAUTOS NAMAI

Dalyvaujančios įstaigos:

- KAUNO TERMOFIKACIJOS ELEKTRINĖ